

Neoficialus Europos Sąjungos narių pasitarimas partnerystės klausimais, dalyvaujant ir Rusijos prezidentui V. Putin. Šalia jo Suomijos prezidentė T. Halonen. Aukščiau dešinėje Lietuvos prez. V. Adamkus, Lenkijos prez. J. Kaczynski ir kt.

EK nuotr.

VILNIUJE TARĖSI LIETUVOS, LATVIJOS, ESTIJOS IR LENKIJOS PREZIDENTAI

Vilnius, lapkričio 6 d. (ELTA). Sostinėje susitiko visų trijų Baltijos šalių ir Lenkijos vadovai. Prezidentas Valdas Adamkus priėmė su darbo vizitais į Vilnių atvykusius Estijos prezidentą Toomas Hendrik Ilves, Latvijos prezidentę Vaira Vike-Freiberga ir Lenkijos prezidentą Lech Kaczynski.

Tai yra tradicinis Baltijos valstybių vadovų susitikimas, vykstantis ne rečiau kaip kartą per metus. Paskutinį kartą toks Lietuvos, Latvijos ir Estijos

prezidentų susitikimas vyko Taline 2005-ųjų lapkritį.

Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Lenkijos prezidentų susitikime aptarti aktualius regionui energetikos ir infrastruktūros projektus, regioninio bendradarbiavimo perspektyvas. Taip pat kalbėta apie pasirengimą Rygoje vyksiančiam NATO viršūnių susitikimui, Europos kaimynystės politikos aspektus, Šengeno erdvės plėtros klausimus ir aptarti visoms keturioms šalims svarbūs pozicijų derinimo klausimai.

Po susitikimų Prezidento rūmuose buvo surengta bendra prezidentų spaudos konferencija.

Prezidentai taip pat apsilankė Nacionalinėje M. Mažvydo bibliotekoje surengtoje parodoje, skirtoje Lietuvos diplomatinio santykių su Estija, Latvija ir Lenkija atkūrimo 15-osioms metinėms paminėti.

Po darbo pietų vyko dvišaliai prezidentų ir jų vadovaujamų delegacijų susitikimai.

BALTIOJE PALAIDOTO CHEMINIO GINKLO PROBLEMOS

Vilnius, lapkričio 2 d. (ELTA). Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos (ETPA) paskirtas oficialus ekspertas dėl palaidoto cheminio ginklo Baltijos jūroje, Seimo narys Gediminas Jakavonis kreipėsi į UNESCO dėl paramos sprendžiant šią problemą.

Sprendimas kreiptis į šią pasaulio kultūros ir gamtos paveldo išsaugojimu besirūpinančią organizaciją buvo priimtas ETPA Aplinkosaugos komiteto posėdyje, vykusiame praėjusią savaitę Kanadoje.

“Po Antrojo pasaulinio karo Baltijos jūroje palaidota apie 300 tūkst. tonų cheminio ginklo būklė optimizmo nekelia. Autoritetingų mokslininkų prognozėmis, gamtai ir žmogui pavojingų cheminių medžiagų išplovimas į paviršių galimas artimiausiais metais. Be to, jūros dugną planuojama naudoti ekonominiais tikslais - ties-

ti dujotiekį. Tuo tarpu daugelis valstybių kol kas vengia viešai kalbėti apie palaidoto cheminio ginklo būklę”, - poreikį atkreipti UNESCO dėmesį į palaidoto cheminio ginklo problemą argumentavo Lietu-

vai ETPA atstovaujantis Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pavaduotojas G. Jakavonis. Parlamentaras jau kreipėsi į visų aplink Baltijos jūrą esančių valstybių parlamentų pirminkus, aplinkosaugos komitetus, prašydamas pateikti visą turimą informaciją apie palaidotą cheminį ginklą.

Pasak G. Jakavonio, palaidoto cheminio ginklo kompleksinius tyrimus Danijos ir Švedijos iniciatyva 1994 metais atliko tarptautinė Baltijos jūros apsaugos komisija HELCOM. Tyrimo metu buvo nustatytos didžiausios cheminio ginklo kapavietės: Gotlando, Elando, Bornholmo ir Riūgeno salos.

VALSTYBIŲ VADOVAI SVEIKINA LIETUVOS PREZIDENTĄ

Vilnius, lapkričio 3 d. Lietuvos Respublikos prezidentą Valdą Adamkų 80-ojo jubiliejaus proga sveikino valstybių vadovai.

Latvijos prezidentė Vaira Vykė Freiberga padėkojo prezidentui V. Adamkui už galimybę dirbti kartu, drauge atstovauti Baltijos valstybių interesus. “Džiugu turėti draugą, iš kurio visada galima sulaukti paramos. Jūs įkūnijate meilę savo žmonėms ir savo kraštui”, - pažymėjo Latvijos prezidentė.

Lietuvos vadovą telefonu pasveikino Ukrainos prezidentas Viktor Juščenka. Ukrainos vadovas aukštai įvertino prezidento V. Adamkaus nuopelnus Ukrainai ir jos žmonėms. “Džiaugiuosi, kad turiu toki patikimą ir garbingą draugą”,

- sakė prezidentas V. Juščenka.

Rusijos Federacijos prezidentas Vladimir Putin prezidentui V. Adamkui atsiuntė sveikinimo laišką. “Viliuosi, kad Jūsų veikla einant Lietuvos Respublikos prezidento pareigas ir toliau skatins Rusijos ir Lietuvos santykių plėtojimą mūsų šalių tautų labui”, - sakoma Rusijos vadovo sveikinimo laiške.

Gruzijos prezidentas Michail Sakašvili pasveikino Lietuvos prezidentą ir padovanotojo tradicinį gruzinišką kardą.

Prezidentas V. Adamkus gavo kelis šimtus sveikinimų nuo užsienio valstybių vadovų, šalies politikos bei visuomenės veikėjų ir paprastų Lietuvos gyventojų.

www.president.lt

GRUZIJAI NEPRIIMTINA SIŪLOMA DUJŲ KAINA

Gruzija neketina pirkti Rusijos dujų 230 JAV dolerių už tūkstantį kubinių metrų kaina, žurnalistams lapkričio 4 d. sakė Gruzijos ministras pirmininkas Zurab Nogaidel. Jis pridūrė, kad šalis šiuo metu ieško alternatyvų rusiškai žaliavai. “Jeigu tai bus komercinė kaina visoms regiono šalims, tuomet mes pasirengę mokėti šią kainą. Bet jeigu tai tik tam tikra baudžiamoji priemonė Gruzijai, tada tokios kainos mes nemokėsime”, - pabrėžė Gruzijos premjeras.

Vyriausybės vadovas patvirtino, kad Gruzija veda derybas su Turkija, Azerbaidžanu ir Iranu dėl dujų tiekimo Gruzijai. “Artimiausiu metu derybos bus užbaigtos, ir mes pasirinksiame vieną iš išvardintų partnerių pagal mums priimtina kainą ir tiekimo apimtį”, - sakė Gruzijos premjeras.

“Gazprom” atstovas lapkričio 2 d. pareiškė, kad Rusijos dujų kaina Gruzijai 2007 m. gali būti padidinta nuo 110 iki 230 JAV dolerių už tūkstantį kubinių metrų. **LRT**

S. HUSSEIN NUOSPRENDŽIO DIENĄ – KOMENDANTO VALANDĄ

Bagdade ir dar dviejose Irako provincijose lapkričio 5 d. buvo įvesta komendanto valanda, siekiant užkirsti kelią smurtui, kuris gali išaugti paskelbus nuverstojų Irako diktatoriaus Saddam Hussein pirmąjį teismo nuosprendį, pranešė aukštas Irako pareigūnas.

“Irako vyriausybė įvedė komendanto valandą Bagdade, Dijalos ir Salahedino provincijose”, - žurnalistams sakė Irako patarėjas nacionalinio saugumo klausimais Mowaffaq al-Rubaie. Be jau minėtos komendanto valandos “buvo ir dau-

giau saugumo užtikrinimo priemonių”, sakė jis, tačiau daugiau detalių nepateikė.

Irakas jau atšaukė visus karinius iš atostogų ir ginkluotosios pajėgos yra pasirengusios numalšinti bet kokią smurto proveržį, kuris gali kilti po to, kai Aukščiausiasis teismas paskelbė S.Hussein nuosprendį byloje dėl nusikaltimų žmoniškumui. Jis ir dar septyni jo bendražygiai yra kaltinami įsakę nužudyti 148 šiuos iš Dudžailo kaimo, kur 1982 m. buvo surengtas pasikėsinimas į tuometinio prezidento gyvybę. **omni.lt**

RUSAI NESILIAUJA GĖRĖ – MIRĖ DAR 119 ŽMONIŲ

Apsinuodiję falsifikuotais alkoholiniais gėrimais, lapkričio 3 d. duomenimis, keturiuose Pavolgio ir Uralo regionuose mirė 119 žmonių, pranešė šių regionų Civilinės gynybos ir nepaprastųjų situacijų centras.

Remiantis pranešimu, Permės krašte mirė 13 žmonių, Kirovo srityje - 31 žmogus, Saratovo srityje - 5 žmonės, Čeliabinsko srityje 70 žmonių.

Kaip pranešė regiono Civilinės gynybos ir nepaprastųjų situacijų centras, “lapkričio 2 d.

ryto duomenimis, nuo apsinuodijimo falsifikuotais alkoholiniais gėrimais mirė 106 žmonės”.

Tuo tarpu lapkričio 3 d. duomenimis, iš viso nuo pilstuko keturiuose regionuose sirgo 1,960 žmonių, iš jų 1,085 yra gydymo įstaigose. **omni.lt**

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Parlamentarui Petruui Gražuliui daugėja nemalonumų dėl visureigio “BMW X5”, kurį praėjusią savaitę mėgino nugvelbti vagys. Pasirodo, kad Seimo narys Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai nedeklaravo turtinės prievolės Latvijos bendrovei. Kyla ir abejonių, koku būdu P.Gražulis taip praturtėjo, kad per pastaruosius dvejus metus įsigijo ne tik 210 tūkst. litų kainuojantį automobilį, bet ir gyvenamąjį namą Kauno rajone. Apie moralumą be perstojo postringaujantis Seimo narys P.Gražulis asmeniškai balsavo už įstatymą, panaikinantį pridėtinės vertės mokesčio lengvatą naujiems automobiliams. Bet savo naujutėlį daugiau nei 200 tūkst. litų kainuojantį BMW X5 politikas įregistravo Latvijoje, kur tokia lengvata taikoma. Taip P.Gražulis sutaupė 31 tūkst. litų, už šiuos pinigus įgydamas ir dviveidžio politiko vardą. Pagal šio veikėjo, ypač garsiai kalbančio apie teisingumą, logiką išeina, kad įstatymas skirtas tik kvailiams, kurie nesugeba jo apeiti.

Prezidentūros kancleris Osvaldas Markevičius atsisakė įsileisti *Respublikos* žurnalistus ir aprodyti suremontuotas patalpas bei nupirktus baldus. Prezidentūra vietoj to atsiuntė suremontuotų patalpų ir nupirktų baldų nuotraukas. *Respublikos* žurnalisto dėmesį patraukė paslaptingojo tualetu nuotraukos, kuriose praustuvus įtartinai blizga auksu. “Ką jūs, jis ne auksinis, o tik paaukuotas”, - paaiškino kancleris, nors savo atsakymuose raštu nebuvo užsiminęs apie auksuotus tualetu kambario papuošimus. O.Markevičius pranešė, kad buvo nupirkta ir priekšambarių baldų komplektas - 3 veidrodžiai, 2 foteliai, 4 staliukai ir sofa, kurie biudžetui kainavo 32 tūkst. litų.

Premjero patarėjas Saulius Spėčius teigia nemanantis, kad “Mažeikių naftos” generalinį direktorių reikia atleisti. Jis remiasi “Jukos” atsiųstu laišku Vyriausybei, kuriame dabartinis vadovas yra palaikomas.Tačiau jis pripažįsta, jog “Jukos” , būdamas didžiausias “Mažeikių naftos” akcininkas ir valdytojas, turi teisę atleisti ir paskirti bendrovės vadovą.

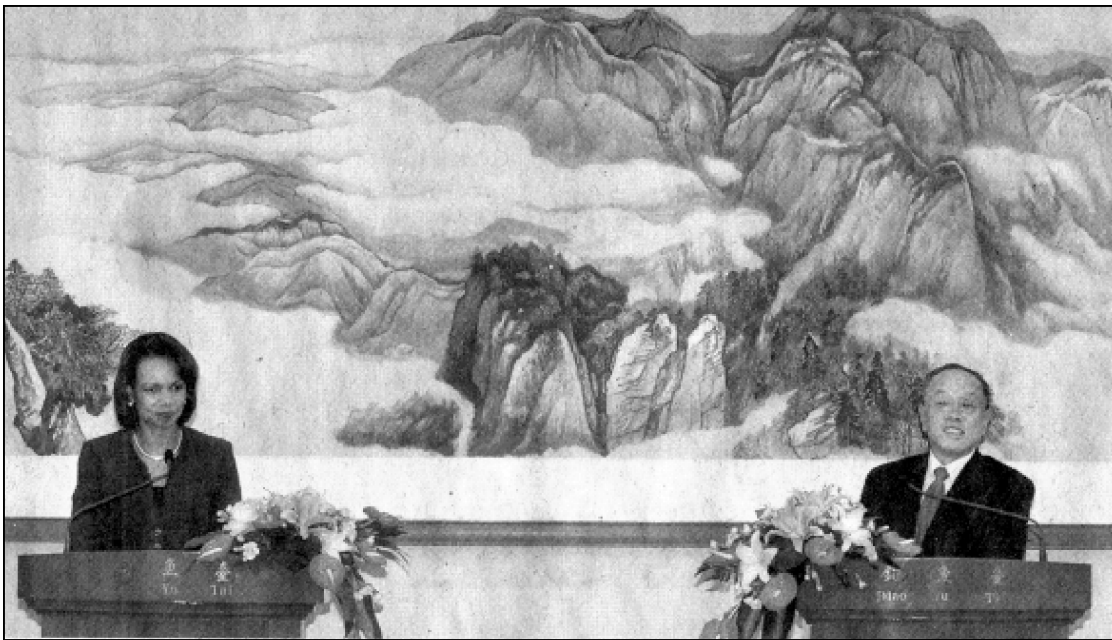
Ivairaus rango politikai netveria džiaugsmu gavę ginklą. Tai žinodami vardinais pistoletais kartkartėmis juos pamalonina aukščiausi šalies pareigūnai. Dovanoti vardinius ginklus itin pamėgę socialdemokratų atstovaujami premjerai. Neseniai ginklą iš premjero Gedimino Kirkilo gavo 40-metį paminėjęs vidaus reikalų ministras Raimondas Šukys. A.Šleževičiaus ir A.Brazausko tradiciją Vyriausybės nariams dovanoti ginklus perėmęs G.Kirkilas *Lietuvos rytui* tvirtino neprieštaraušias politikų norams keisti įstatymą. Būdamas krašto apsaugos ministru G.Kirkilas irgi buvo gavęs dovanų ginklą, bet jį paliko ministerijoje. Premjeras tikino, kad nenorėtų gauti dovanų pistoleto: “Esu taikus žmogus. Man ginklai nerūpi. Aš jiems gana abejingas”.

“Lietuvos igaliotos institucijos ir mūsų departamentas domisi visais regionais, šalimis bei reiškiniais, kurie daro kokią nors įtaką Lietuvos nacionaliniam saugumui, ir tai atlieka įstatymų nustatytuose rėmuose. Departamentas taip pat prisideda prie tarptautinės bendrijos ir NATO pastangų kovoje su tokiais iššūkiais, kaip terorizmas, organizuotas nusikalstamumas... Esame atsakingi ir už įslaptintos informacijos apsaugą krašto apsaugos sistemoje. Noriu dar kartą pabrėžti, kad Lietuvos karinė žvalgyba ir kontržvalgyba vykdo tik tas funkcijas, kurios yra nustatytos Lietuvos teisės aktuose”,- sakė kone paslaptینگiausios šalies žinybos, atsakingos už žvalgybą bei kontržvalgybą, vadovas - Antrojo operatyvinių tarnybų departamento direktorius pulkininkas Gintaras Bagdonas.

Išduodant vizas lietuviams priekabumu garsėjanti JAV ambasada Vilniuje ir pati - ne šventa. JAV federalinis teisėjas lapkričio 1 d. Čikagoje už prekybą JAV vizomis kalto pripažino buvusį JAV ambasados Lietuvoje pareigūną 41 metų Matthew Christ. Jis prieš penkerius metus dirbo Vilniuje. Šis pareigūnas į Ameriką norėjusiems išvykti lietuviams sutikdavo parūpinti vizas už 3-14 tūkst. dolerių. Teigiama, kad tokiu būdu už Atlanto išvyko devyni lietuviai. Kaltais šioje byloje jau anksčiau buvo pripažinti dar devyni asmenys, kurių dauguma - M.Christ padedant JAV vizas gavę asmenys.

Vilniaus miesto 3-asis apylinkės teismas atsisakė lygtinai paleisti į laisvę pataisos namuose bausmę atliekantį Henriko Daktaro sūnų Enriką Daktarą. Nors 24 metų nuteistasis jau atliko pusę jam teismo nuosprendžiu skirtos bausmės ir yra perkeltas į vadinamąją lengvąją nuteistųjų grupę, teismas nusprendė, kad dar ne laikas jį paleisti į laisvę. E.Daktaras ir kiti su juo nuteisti jaunuoliai buvo sulaikyti 2003-ųjų balandžio mėnesį. Bylos duomenimis, jaunuoliai į Ameriką greituoju paštu siuntė “Ecstasy” tabletes bei apie 10 tūkstančių padirbtų dolerių. Šiemet rugsėjo 19 dieną Aukščiausiasis Teismas paliko galioti nuosprendį, kuriuo už psichotropinių medžiagų kontrabandą ir netikrų pinigų platinimą E.Daktaras turi kalėti 6 metus. Teismo nuosprendžiu jis yra pripažintas nusikaltimų organizatoriumi.

Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras

JAV Valstybės sekretorė Condoleezza Rice po pasitarimų Kinijoje spaudos konferencijoje su Kinijos užsienio reikalų ministru Li Zhaoxing. **AFP**

ŠIAURĖS KORĖJA GRĮŽTA Į ŠEŠIAŠALES DERYBAS

Šiaurės Korėja lapkričio 2 d. pareiškė pasiryžimą atnaujinti šešių šalių derybas dėl savo branduolinės programos, nes JAV sutiko apsvarstyti su Pchenjanu finansines sankcijas. JAV prezidentas George W. Bush, kalbėdamas Baltuosiuose rūmuose, pranešė, jog nori, kad kuo greičiau būtų atnaujintos derybos, ir vylėsi, kad jos baigsis sėkmingai. “Mes visada tikėjome, kad galėsime taikiai išspręsti Šiaurės Korėjos branduolinį klausimą”, - sakė

G. W. Bush. “Sėkmė reikš, kad Šiaurės Korėja atsisakys savo ginklo ir ginklo kūrimo programų”.

Prez. G.W.Bush pareiškė viltį, kad Pchenjanas, kuris įvykdė branduolinius bandymus spalio 9 dieną, dabar suvokia, kaip "rimtai yra nusiteikusias" visos penkios šalys.

Tuo tarpu analitikai mano, jog neverta laukti, kad greitai baigsis derybos, kuriomis siekiama sureguliuoti krizę dėl Šiaurės Korėjos branduolinės

programos. "Šiaurės Korėja nusprendė sugrįžti į šešiašales derybas, jeigu derybose Korėjos Liaudies Demokratinė Respublika ir JAV apsvarstys ir išspręs klausimą dėl finansinių sankcijų panaikinimo", - pranešė naujienų agentūra KCNA, remdamasi Užsienio reikalų ministerijos atstovo žodžiais.

Pastarasis šešiašalių derybų ratas buvo nutrauktas 2005 metų lapkritį, kai Vašingtonas įvedė Pchenjanui finansines sankcijas. **AFP**

SERBIJA NESUTIKS SU KOSOVO PRARADIMU

Serbijos ministras pirmininkas Vojislavas Koštunica lapkričio 1 d. vėl išpėjo dėl nepriklausomybės suteikimo Kosovo kraštui, sakydamas, kad ne tik jo politinė koalicija, kuri netrukus turi pasitraukti iš valdžios, bet ir "būsima Serbijos valdžia" atsisakys susitaikyti su tuo.

Praėjus kelioms dienoms po išpėjimo, jog Serbijos santykiai su šalimis, kurios pripažįsta Kosovo nepriklausomybę, nukentės, V.Koštunica sakė, kad bet kurioms pastangoms suteikti provincijai,

kurios gyventojų dauguma - albanai, valstybės statusą, "lemta žlugti".

"Saugumo Taryba niekada neleis pakeisti Jungtinių Tautų (JT) įstatų ir atiduoti 15 proc. Serbijos teritorijos", - sakė ministras pirmininkas Valstybinei informacijos agentūrai "Tanjug".

Kosovą kontroliuoja Jungtinės Tautos nuo 1999 metų, kai NATO bombardavimai privertė Jugoslavijos vadovą Slobodaną Miloševićių atsakyti jėgos operacijos Kosove prieš vietos sukilėlius.

Slopinant ginkluotą pasipriešinimą krašte buvo nužudyti maždaug 10 tūkst. etninių albanų, o daugiau kaip milijonas žmonių buvo priversti palikti savo gyvenamąsias vietas.

Albanai sudaro 90 proc. Kosovo gyventojų. Jie reikalauja nepriklausomybės ir sako, kad niekada nebegrįš į valstybę, kuri mėgino juos sunaikinti. Serbijos valdžia mano, kad Kosovo gyventojams gali būti suteikta pati didžiausia autonomija, bet ne atskiros valstybės statusas. **delfi.lt**

RUSIJAI NEPATIKO JAV PERSPĖJIMAI APIE DIDĖJANČIĄ ES PRIKLAUSOMYBĘ

Rusijos užsienio reikalų ministerija lapkričio 2 d. pareiškė griežtą kritiką JAV diplomatai, pabandžiusiam perspėti Europos Sąjungą (ES) dėl didėjančios priklausomybės nuo Rusijos energetinių išteklių, pranešė portalas "mosnews.com".

JAV diplomatijos tarnybos pareigūnas Matthew Bryza interviu dienraščiui *Financial Times*, kuris buvo išspausdintas spalio 29 d., teigė, jog Baltijos jūros dugnu tiesiamas dujotiekis neišspręs ES energetinio saugumo problemų.

"Jeigu jūs gyvenate Vokietijoje, nenorėtumėte patirti to, kas praeitą žiemą nutiko Ukrainai", - pabrėžė M. Bryza, užsimindamas apie Rusijos prieš artimojo užsienio vals-

tybes naudojamas energetinio spaudimo priemones.

Rusijos užsienio reikalų ministerija lapkričio 2 d. išreiškė nusistebėjimą, jog JAV pareigūnas leidžia sau nurodinėti Vokietijai, kaip pastaroji turėtų plėtoti savo bendradarbiavimą su Rusija.

Rusijos pareigūnų teigimu, darosi panašu, kad JAV prieštarauja minėtam Šiaurės Europos dujotiekio tiesimui bei kitiems energetiniams projektams ne tiek dėl susirūpinimo Europos energetiniu saugumu, kiek dėl vyraujančio ištikinimo, kad "geri vamzdžiai – tie vamzdžiai, kurie aplenkia Rusiją".

Baltijos jūros dugnu tiesiamas dujotiekis turėtų tiesio-

LENKIJOS KARIAI IRAKE – IR KITAIS METAIS

Irake daugianacionalinėje divizijoje tarnaujantys lenkų kareiviai tarnaus joje ir kitais metais, mažiausiai iki liepos, nors jų misija turėjo baigtis šių metų gruodžio 31 dieną, rašo dienraštis *Zycie Warszawy*.

Dienraščio žiniomis, į Iraką sausio mėnesį išvyksta 900 lenkų kareivių. Pačioje Lenkijoje operacijos Irake temą nustelbė gerokai pavojingesnė Afganistano misija. Sausį į šią šalį, nepaisant kai kurių politinių partijų protestų, išvyksta 1 150 lenkų kareivių. **omni.lt**

giai sujungti Rusiją ir Vokietiją, aplenkdamas Baltijos šalis ir Lenkiją. Visos regiono šalys yra išreiškusios savo nepasitenkinimą dėl tokio pobūdžio veiksmų. **omni.lt**

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija “Viltis”, Inc.

Algirdas V. Matulionis, Pirmininkas / President

Vytautas Radžius, Redaktorius / Editor

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiuro numerio kaina - \$1.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

RUSIJOS ŠANTAŽAS

Spalio 28 dienos laidoje JAV dienraštis *New York Times* rašė, kad “Lietuva pajuto Rusijos energetinį šantažą”. Tai Rusijos spaudimas Lietuvai ryšium su “Mažeikių naftos” įvykiais, kurie puikiai iliustruoja tai, ką gegužės mėnesį Vilniuje pareiškė JAV viceprezidentas Dick Cheney, jog Rusija savo energetikos produktų eksportą naudoja kaip šantažą ir spaudimą išgauti sau palankias sąlygas.

Dienraštis rašo, kad Rusijos sprendimas neva dėl techninių gedimų sustabdyti naftos pristatymą Mažeikių įmonei, buvo ne kas kita, kaip spaudimas Lietuvai parduoti įmonę Rusijos kompanijai. *New York Times* gana tiksliai aprašo “Mažeikių naftos” pardavimo istoriją, patvirtindamas įvairius Maskvos bandymus gauti teisę valdyti Lietuvos Mažeikių įmonę. Dienraštis pažymi, jog lietuviams nedviprasmiškai buvo pasakyta Maskvos noras įsigyti “Mažeikių naftą”.

Rusijos vyriausybė pasikvietė į susitikimą buvusio ūkio ministro V. Uspaskicho įpėdinį Kęstutį Daukšį, kurį gegužės 23 dieną Maskvoje priėmė Rusijos ministro pirmininko pirmasis pavaduotojas Dmitrij Medvedev. Jam buvo pasakyta, kad rusai iš tikrųjų nori turėti “Mažeikių naftos” perdirbimo įmonę. “Jis pasakė, kad Rusijos vyriausybei rūpi ‘Mažeikių naftos’ pirkėjas”. Pasak K. Daukšio, jie manė, kad įmonę galės įsigyti už mažą kainą, bet šiandien tai neįmanoma.

Bet buvęs “Yukos” viceprezidentas Aleksandr Temerko aiškino K. Daukšio įspūdžius iš susitikimo kaip galimą grėsmę naftos tiekimui Rusijos turimu naftotiekiu “Družba”. Todėl gamykla nedelsdama pasiruošė naftos priėmimui iš tanklaivių ir tas sprendimas užbėgo įvykiams už akių, nes pirmoji naftos siunta jūros keliu buvo gauta prieš savaitę iki naftotiekio išjungimo, rašo *The New York Times*.

Straipsnis pažymi, kad Maskva, nutraukdama naftos tiekimą Lietuvai ir taip apsunkindama Mažeikių įmonės produkciją, kartu daro spaudimą lenkų naftos kompanijai “PKN Orlen”, kad ji atsakytų įsigyti “Mažeikių naftą”.

The New York Times taip pat rašo, kad Lietuvos prez. Valdas Adamkus praėjusią vasarą pagrasino Maskvai jos pačios stiliumi, kad yra manoma apie Lietuvos geležinkelio linijos, jungiančios Karaliaučių su likusia Rusija, daryti techninį remontą.

Ką tik pranešta, jog Rusijos “Yukos” atstovas Lietuvoje Tomas Gižas Lietuvos radijui tvirtino, kad “Mažeikių naftos” valdybos posėdyje dalis valdybos pareiškė nepasitikėjimą įmonės generaliniu direktoriumi amerikiečiu Paul Nelson English. Prisiminkime, kad iš septynių “Mažeikių naftos” valdybos narių, “Yukos” priklauso keturios vietos.

Šia proga skaitytojams primename, jog Rusijos dienraštis *Komsomolskaja pravda* paskelbė, kad Rusijos gynybos ministerija jau parengė naują Rusijos karinę doktriną, kurioje pagrindiniais Rusijos priešais skelbia JAV, NATO ir tarptautinį terorizmą. Pagrindinis pavojus esąs užsienio valstybių kišimasis į Rusijos vidaus reikalus ir kurstymas šalia Rusijos esančių valstybių prieš Rusiją. Rusija turinti teisę panaudoti visas priemones, tarp jų ir karinę jėgą, išsilaisvinusiems kaimynams sutvarkyti. O Lietuvos naujasis užsienio reikalų ministras daro visas pastangas išgauti bevizį režimą Rusijos piliečiams.

S. Tūbėnas

BŪTINA VERTINTI VISAS GENOCIDO IR REPRESINIŲ STRUKTŪRŲ PAKOPAS

Hierarchija vadinama daugiapakopė struktūra, kurios grandys, einant nuo viršaus į apačią, sudaro griežtai reglamentuotus pavaldumo ir priklausomybės laiptus. Kryptinga ir efektyvi organizacijos veikla iš tikrųjų galima tik esant griežtai reglamentuotam hierarchiniam pavaldumui ir priklausomybei. Hierarchinės struktūros gali būti kuriamos demokratišku būdu, kai jos kuriamos daugumos žmonių valia, ir – prievartos būdu, kai valią primeta prievartautojai.

Po 1917 metų perversmo Rusijoje, susidoroję su netvaria carine hierarchija, bolševikai prievartos būdu, vartojant raudonąjį terorą, sukūrė savo, Sovietų Sąjungos vardu pavadintą, tautų genocido ir represijų sistemą. Ši sistema, taikliai pavadinta “blogio imperija”, pasižymėjo griežta hierarchija ir geležine drausme, turėjo visą armiją smogikų kovai su “vidaus priešais”, nusiaubė okupuotas ir inkorporuotas šalis, ilgai išsilaikė.

Kai šešioliktais po nepriklausomybės metais Lietuvoje tebediskutuojama dėl Liustracijos įstatymo, kai Liustracijos komisija po KGB archyvų likučius meškerioja pūgžlius (saugumo informatorius), šamai (komunistai), buvę represinių struktūrų piramidės viršūnėje, bei buvę etatiniai KGB darbuotojai tebesijaučia saugiai. Susidaro įspūdis, kad narplionė KGB dokumentuose ir slaptų informatorių (“bildukų”) išaiškinimas bei jų viešinimas organizuotas specialiai tam, kad būtų nukreiptas dėmesys nuo tikrojo genocido ir represijų organizatoriaus.

Genocido bei represijų įkvėpėja, organizatorė ir tiesioginė užsakovė tiek Lietuvoje, tiek visoje SSRS buvo Sovietų Sąjungos Komunistų partija (SSKP). Tai liudija ir veikusi nuostata, kad SSKP nariai negali būti verbuojami būti saugumo informatoriais, nes jie stovi ant aukštesnio hierarchijos laipto. Hierarchiją šioje partijoje atspindėjo nomenklatūra, taip pat turėjusi pakopas (partijos eiliniai, sekretoriai, rajonų ir miestų sekretoriai, CK nariai bei CK sekretoriai).

SSRS valstybės saugumo struktūra (ČK, NKVD, MGB, KGB) buvo tik SSKP įrankis. Pastaroji struktūra taip pat buvo

hierarchinė, jos aukščiausi vadai buvo Maskvoje, žemesni – sovietų okupuotose šalyse su atitinkamais kariniais laipsniais ir pareigybėmis.

Žemiausia genocido ir represijų struktūros grandis buvo informatoriai, laisvu noru ar prievarta pajungti minimai hierarchijai. Ši žemiausia grandis tiesiogiai nei represijose, nei tautų genocide, kaip taisyklė, nedalyvavo, o, jei buvo įvelta į šnipinėjimą prievartos bei šantažo būdu, naudos hierarchijai nedavė, net žinomi atvejai, kai pastarajai kenkė. Tačiau prie šios grandies kažkodėl sutelktas didžiausias dėmesys. Liustracijos komisija klauso jų “išpažinčių”, be viešo pasiaiškinimo ar atgailos duoda “išrišimą”, o neprisipažinusiųjų pavardės viešinamos. Dalis vadinamų “bildukų” ignoruoja Liustracijos komisijos kvietimą “išpažinti”, nes patys geriau žino, kad nuodėmių, išskyrus pasižadėjimo popierėlį, neturi. Kadangi dalis KGB archyvų sunaikinta, kita išgabenta į Rusiją, dar dalis išgrobstyta, todėl išsamaus “pasišvarinimo” iš Liustracijos komisijos ir neverta tikėtis.

Nagrinėjant tautos genocido ir represinių struktūrų vaidmenį, jų likimą, verta atkreipti dėmesį į tai, kas įvyko genocido ir represijų “laiptinėje” po 1991 metų Kovo 11-osios Lietuvoje.

Aukščiausia pakopa – komunistų partija (tik atsiskyrusi nuo SSKP ir vėliau persivadinusį kitais vardais), **užuot ją paskelbus nusikalstama organizacija**, išliko visų lygių valdžiose.

Žemesnė pakopa – etatiniai KGB darbuotojai – buvo atleisti iš darbo, tarsi bankrutavusios įstaigos darbuotojai, įrašant į jų tarnybos dokumentus, kad ėjo tarnybą karinėje struktūroje, trumpai tarient, igijo neliečiamybės statusą, jų veikla buvo įslaptinta, igijo teisę į kariškių pensijas ir kt. socialines garantijas.

Žemiausia pakopa – informatoriai-“bildukai”, skundikai savanoriai, provokatoriai – savaime tapo nei pakarti, nei paleisti, su baime būti demaskuotiems ar buvusių šeimininkų šantažuojamiems. Tie, kurie Liustracijos komisijai bendravimą su saugumiečiais pripažino, nepaisant jų padarytų nusikaltimų, įslaptinami, paliekami ramybėje, o neprisipažinusieji,

jėi randama bendradarbiavimo požymių, neatsižvelgus į jų veiklumą ar neveiklumą, išviesinami.

Visuomenei spaudžiant vėl svarstomas Archyvų įstatymas, kuris yra akivaizdžiai ydingas, nes 70-čiai metų apribojo priėjimą prie jų. Labai galimas dalykas, kad bus atvertas prieinamumas prie KGB archyvų (likučių). Tačiau ne juose slepiasi pagrindiniai genocido ir represijų kaltininkai. Be KGB archyvo, vadinamo Ypatinguoju, esančio Gedimino prospekte Vilniuje (Gedimino 40), tame pačiame prospekte (Gedimino 12) yra kitas, taip pat Ypatinguoju vadinamas, **Komunistų partijos archyvas**. Jame tebešeimininkauja senieji šeimininkai, jame neskundžiai galima surasti genocido ir represijų iniciatorius ir didžiausius kaltininkus – kvistlingus bei kolaborantus, – žinoma, jei jis nebuvo per tą keliolika metų naikinamas (partijos vadovas A.M.Brazauskas buvo prastaręs, kad represinių struktūrų archyvus reikėtų sudeginti) ir jei į jį bus atvertos durys. Čia ir slypi atsakymas į klausimą, kodėl telkiamas dėmesys prie žemiausios represinių struktūrų grandies; taip maskuojamos aukštesnės grandys.

Žinomi atvejai, kai nusikalstamosiose struktūrose dirbo tų struktūrų priešininkai, žinomi atvejai, kai, priklausydami nusikalstamosioms struktūroms, asmenys nenusikalto. Netenka abejoti, kad tokių buvo ir tarp “bildukų”, ir Komunistų partijoje, ir net KGB. Todėl liustracijos reikalą sprendžiant iš esmės, ne “raganų medžioklės”, o istorinio teisingumo atstatymo dėlei, būtina tirti ir vertinti visų genocido ir represijų struktūrų pakopų veiklą, dalyvius diferencijuojant pagal hierarchines pakopas, atskirti piktybinius nuo nepiktybinių, nusikaltusius nuo nenusikaltusių. Tai galėtų atlikti teismai ar speciali komisija. Genocido ir represinių struktūrų dalyviams, jei jie nėra padarę rimtesnių nusikaltimų, galėtų būti skelbiama amnestija.

Pirmieji žingsniai į istorinio teisingumo atstatymą būtų Archyvų įstatymo pakeitimas ir naujo Liustracijos įstatymo parengimas bei priėmimas. Šiuos žingsnius žengti įpareigoja represijų aukos. Apsivalymą teigiamai įvertintų esama ir būsimos kartos. **Algimantas Zolubas**

Bagdade, Irake lapkričio 2 d. sprogusi pakelės bomba pasiglemžė trijų JAV kareivių gyvybes, dar keturi JAV jūrų pėstininkai žuvo nuo “priešo veiksmų” vakarų Irako Anbaro provincijoje, pranešė JAV kariuomenė. Kariuomenės

išplatintame pareiškime sakoma, jog trys kariai žuvo rytiniame sostinės rajone jų automobiliui užvažiavus ant pakelės minos.

Iš Izraelio lėktuvo lapkričio 3 d. buvo paleista rake- ta į Beit Hanuno miesto mečetę

šiaurinėje Gazos Ruožo dalyje, sužeisti keturi palestiniečiai, pranešė palestiniečių gelbėtojai ir saugumo šaltiniai. Vienas liudininkų pasakojo, jog sužeistas jo sūnus tuo metu buvęs greta mečetės ant savo namo stogo. **omni.lt**

LIETUVOS ŽVALGYBOS VADAS APIE ŠNIPUS TIK SKAITĖS

Vilnius, lapkričio 2 d. (LGITIC). Rusijos žurnalistai visą praėjusią savaitę iš peties plušėjo viešindami Federalinės saugumo tarnybos (FST) paskelbtą neva sensingą pranešimą, kaip Lietuva nesėkmingai bandė savo kaimynei pakišti kiaušę.

Maža to, šią savaitę Rusijos žiniasklaida, cituodama FST Karinės kontržvalgybos pirmąjį viršininko pavaduotoją Vladimirą Nosovą, pranešė, kad spalio 24-ąją Kaliningrade sulaikytas Rusijos vidaus tarnybos papulkininkis Vasilijus Chitriukas - ne pirmasis Lietuvos šnipas.

Tvirtinama, kad prieš keletis metų FST Kaliningrado srityje sulaikė ir kitą Lietuvos pilietį - vilnietis Audrius Navickas sulaikytas su slaptais dokumentais apie Rusijos laivyną. Šis lietuvių agentas neva prisipažino, jog buvo susitarta neskelbti informacijos apie jį viešai.

Šių metų vasarą, anot Rusijos FST, buvo sulaikytas ir kitas Lietuvos šnipas - mūsų šalies Karinės žvalgybos ir kontržvalgybos Antrojo departamento kurjeris Vytautas Šiušas. Pas jį Rusijos specialiosios tarnybos rado slaptus karinės paskirties dokumentus apie strateginių raketinių dalinių veiklą.

Mūsų šalis į visa tai reaguoja kukliai - iš pradžių premjeras Gediminas Kirkilas apsiribojo pareiškimu, kad Lietuva Rusijos teritorijoje nešnipinėja. Tą patį šią savaitę pareiškė užsienio reikalų ministras Petras Vaitiekūnas. Ir viskas - taškas.

Tad kuo tikėti Lietuvos piliečiui: ar rusų specialiosiomis tarnybomis, neslepiančiomis šnipinėjimo skandalo detalių ir formuojančiomis priešišką mūsų šalies įvaizdį, ar tradiciškai tylinčiomis Lietuvos žinybomis?

Visa tai dienraštis *Vakarų ekspresas* bandė išsiaiškinti interviu su kone paslaptینگiausios šalies žinybos, atsakingos už žvalgybą bei kontržvalgybą, vadovu - Antrojo operatyvinių tarnybų departamento direktoriumi pulkininku Gintaru Bagdonu.

- Rusijos specialiosios tarnybos, demaskavusios šnipus, kaskart oficialiai apie tai praneša, viešai džiūgauja ir net sulaukia pagyrų iš paties prezidento. Tuo tarpu Lietuvos žvalgų ir kontržvalgų veiklos rezultatai visuomenei nežinomi. Kodėl?

- Demokratinėse valstybėse institucijos, užsiimančios žvalgyba bei kontržvalgyba, yra savo vyriausybės įrankiai ir pagalbininkai. Mūsų departa-

mentas yra krašto apsaugos ministro, kariuomenės vadovybės ir kitų šalies nacionalinių saugumą užtikrinančių institucijų įrankis. Mes renkame, sisteminame, analizuojame ir teikiame minėtoms institucijoms žvalgybinius vertinimus. Dažniausiai šie vertinimai yra įslaptinami, nes jų atskleidimas pakenktų valstybės, o kartu - ir visuomenės saugumui.

- Bet susidaro įspūdis, kad rusų specialiosios tarnybos visuomenei atviresnės. Juk po V. Chitriuko sulaikymo Kaliningrade mūsų šalyje nuskambėjo tik oficialus Vyriausybės vadovo pareiškimas, kad Lietuva Rusijoje nešnipinėja. Nejaugi reikia slėpti, kad Lietuva domisi Rusija ne ką mažiau nei ši - Lietuva?

- Lietuvos įgaliotos institucijos ir mūsų departamentas domisi visais regionais, šalimis bei reiškiniais, kurie daro kokią nors įtaką Lietuvos nacionaliniam saugumui, ir tai atlieka įstatymų nustatytuose rėmuose. Departamentas taip pat prisideda prie tarptautinės bendrijos ir NATO pastangų kovoje su tokiais iššūkiais, kaip terorizmas, organizuotas nusikalstamumas... Esame atsakingi ir už įslaptintos informacijos apsaugą krašto apsaugos sistemoje. Noriu dar kartą pabrėžti, kad Lietuvos karinė žvalgyba ir kontržvalgyba vykdo tik tas funkcijas, kurios yra nustatytos Lietuvos teisės aktuose.

- Rusijos žiniasklaida rėkia, kad Lietuva, kaip ir Latvija bei Estija, po nepriklausomybės atkūrimo tapo Amerikos specialiųjų tarnybų antraisiais namais, didžiausia CŽV rezidentūra, placdarmu Rusijai šnipinėti. Vienas iš pavyzdžių, kuriais iliustruojamas toks įsitikinimas, - viešai pateikiama 2000-ųjų istorija, kai rusai demaskavo klaipėdietį Pavelą Iljiną, pravarde Studentas, neva Lietuvos valstybės saugumo departamento ir Amerikos CŽV agentą. Kaip visa tai paaiškintumėte?

- Apie Iljiną žinau tik iš spaudos. Rusijos žiniasklaidos skelbiamų pranešimų negaliu komentuoti, o oficialių pareiškimų neteko matyti.

- O kaip dėl Rusijos oficialaus pareiškimo, kad Lietuvos naudai šnipinėjęs sulaikytasis V. Chitriukas surinko karinę informaciją apie Baltijos laivyno ir Kaliningrado srities teritorijoje dislokuotą pajėgų karinį ir mobilizacinį pasirengimą? Kuo Lietuvai ši informacija apskritai galėtų būti naudin-

Oficiali karalienės Elžbietos II ir Edinburgo hercogo Filipo pasitikimo nuotrauka Vilniuje: hercogas Filipas, Alma Adamkienė, D. Britanijos karalienė Elžbieta II ir Lietuvos prez. Valdas Adamkus.

www.president.lt

LIETUVOS AMBASADORIUS SU ŠIAURĖS AIRIJOS VALSTYBĖS MINISTRU APTARĖ IŠPUOLIUS PRIEŠ LIETUVIUS

Londonas/Vilnius, lapkričio 2 d. (ELTA). Lietuvos ambasadorius Jungtinėje Karalystėje Vygaudas Ušackas susitikime su Šiaurės Airijos valstybės ministru David Hanson aptarė pasikartojančius išpuolius prieš lietuvius Šiaurės Airijoje.

Susitikimo metu buvo aptartos galimos išpuolių priežastys. Ambasadorius ir ministras pabrėžė, kad būtina siekti, jog išpuolių vykdytojai būtų surasti ir patraukti atsakomybėn.

Pasak Lietuvos ambasados Jungtinėje Karalystėje pranešimo, Šiaurės Airijos valstybės ministras D. Hanson, taip pat kuruojantis ir lygių galimybių portfelį, teigė, kad vietiniai gyventojai šiltai priima daugumą atvykusiųjų, tuo pripažindami indėlį, kuriuo jie prisideda prie Šiaurės Airijos

gyvenimo. Ministras patikino ambasadorių, kad tik mažuma vietos gyventojų siekia įbauginti bei užpuola atvykusiuosius. Tiems, kurie įsitraukia į neapykantos skatinimą yra tvirtai pareikšta, kad jie neveikia savo bendruomenės vardu, o jų veiksmai pažeidžia bendruomenės interesus ir užtraukia gėdą, teigė Šiaurės Airijos valstybės ministras.

Ministras pabrėžė griežtai smerkias įvykdytus išpuolius prieš Antrime gyvenančius lietuvius ir sakė ryžtingai siekias, jog tie, kurie vykdo tokius rasistinius išpuolius, būtų patraukti atsakomybėn. D. Hanson informavo Lietuvos ambasadorių V. Ušacką apie Šiaurės Airijos rasinės lygybės strategiją, kurioje yra numatytos gairės, leidžiančios vyriausybei bei kitoms institucijoms kovoti su rasine nelygybe,

naikinti rasizmą bei neapykantą pagrįstus nusikaltimus.

V. Ušackas informavo, kad Lietuva, siekdama skatinti savitarpio supratimą tarp Šiaurės Airijos senbuvų ir lietuvių kartu su Dunganono savivaldybe bei įvairių religijų vadovais organizuos Šiaurės Airijoje Lietuvos dienas. Tikimasi, kad žinių apie Lietuvą platinimas paskatins tolerancijos sklaidą Šiaurės Airijoje gyvenančių lietuvių atžvilgiu. Ambasadorius taip pat informavo, jog 2007 metų pavasarį Belfastė bus surengta investicijų, prekybos ir turizmo konferencija, kuria siekiama skatinti abipusiai naudingus Šiaurės Airijos ir Lietuvos ryšius.

Šiaurės Airijos policijos duomenimis, vien šiais metais Šiaurės Airijoje įvykdyta 18 rasistinių išpuolių prieš čia gyvenančius lietuvius.

Prezidentūros valdininkai nepaaiškina, kaip išleista ketvirtis milijono litų. Nors D. Britanijos karalienės Elžbieta II vizitas į Lietuvą jau tapo istorija, jo aidai nenuityla iki šiol. Karalienės viešnagė buvo istorinė ne vienu aspektu. Pavyzdžiui, šio vizito proga Prezidentūra tapo vienintele valstybine įstaiga šalyje, kurioje dviejų tualetų įranga buvo specialiai užsakyta Italijoje, garsiojo dizainerio Gianni Versace įmonėje. Tai mokesčių mokėtojams atsiėjo beveik ketvirtį milijono litų. Tviskančius tualetus Prezidentūra saugo po devyniais užraktais.

LGITIC

ga?

- Nuo komentarų susilaikysiu, nes tai - vėl tik spaudos pranešimai, o oficialaus pareiškimo neteko matyti.

PREZIDENTAS LANKĖSI ANTAKALNIO IR RASŲ KAPINĖSE

Vilnius, lapkričio 2 d. (LGITIC). Mirusiųjų atminimo (Vėlinių) dieną prezidentas Valdas Adamkus pagerbė sausio 13-osios aukas ir iškilus Lietuvos žmones.

11 val. Lietuvos vadovas lankėsi Antakalnio kapinėse, kur padėjo gėlių prie Sausio 13-osios aukų, monsinjoro Kazimiero Vasiliausko, sociologo

ir istoriko Vytauto Kavolio kapų. Vėliau, prieš pat vidurdienį, Rasų kapinėse valstybės vadovas padėjo gėlių prie kompozitoriaus ir dailininko Mikalojaus Konstantino Čiurlionio ir lietuvių visuomenės veikėjo, vieno svarbiausių Nepriklausomybės siekėjo, mokslininko, gydytojo Jono Basanavičiaus kapų.

PRENUMERUOKITE *DIRVA*

METAMS - \$55,

PUSEI METŲ - \$40,

PIRMA KLASE - \$78,

ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ

METAMS - \$130.00

MAŽOSIOS LIETUVOS ŽUDYNĖS

Spausdiname šį svarbų pareiškimą visų lietuvių žiniai, kad ir šiandien yra lietuvių, kurie bando perrašyti mūsų tautos istoriją, nekreipdami dėmesio į Lietuvos valstybės teisės aktus, pripažintus tarptautiniu mastu. Tik nežinodami Lietuvos valstybės istorijos ir galbūt priešišškai nusistatę, kaip kad padarė Lietuvos istorijos direktorius habil. dr. Alvydas Nikžentaitis, savo raštu reikalaudamas, kad spalio 16 diena nebūtų paskelbta Mažosios Lietuvos gyventojų genocido diena.

PAREIŠKIMAS

DĖL LIETUVOS ISTORIJOJOS INSTITUTO POZICIJOS VERTINANT KAI KURIUOS LIETUVOS VALSTYBĖS IR TEISĖS ISTORIJOJOS KLAUSIMUS

Šių metų liepos 20 d. kalbėdamas per LNK televiziją 18 val. 45 min. žinių laidoje Lietuvos istorijos instituto direktorius dr. A. Nikžentaitis pareiškė, kad Klaipėdos krašto atgavimo datos minėjimas prieštarauja istorinei tiesai, nes kaip dabar išaiškinta - galima laikyti, kad Lietuva Klaipėdos kraštą tiesiog **okupavo**. Sužinojome, kad Lietuvos istorijos institutas Seimui yra parašęs ir platesnį 2006-05-09 Nr.42.2.140 raštą tuo klausimu. Rašte teigiama, kad Klaipėdos prijungimas prie Lietuvos buvo įvykdytas Lietuvos vyriausybės iniciatyva, naudojant karinę jėgą, prisidengiant **tariama** tautų apsisprendimo teise, todėl šio įvykio minėjimas, ypač dabartinių diskusijų tarp **Lietuvos-Rusijos** dėl Baltijos valstybių okupacijos fone, yra nepriimtinas.

Derybose ruošiant tarpvalstybinę Lietuvos-Rusijos sutartį ir vėliau ją ratifikuojant dalyvavo ir šį pareiškimą pasirašęs asmenys. Esame priversti pareikšti, kad šioje sutartyje Rusija pripažino SSRS įvykdytą okupacijos faktą, tad įsigaliojus šiai sutarčiai, teisiškai diskusijos okupacijos klausimu pasibaigė. Neteko girdėti, kad Lietuva šiuo klausimu vėl pradėtų oficialias diskusijas. Neteko girdėti, kad Lietuvos istorijos institutui būtų suteikti įgaliojimai Lietuvos valstybės vardu diskutuoti šiuo klausimu vėl. Tokios diskusijos būtų naudingos nebent atgimstančioms imperinėms jėgoms, kurios galėtų pasakyti, kad, girdi, habilituotų istorikų ir akademikų pripažįstama “istorinė tiesa” yra kita, kad tarp jų dar iki šiol vyksta ginčas.

Kitur šiame rašte vėl teigiama, kad minėti Mažosios Lietuvos gyventojų genocidą būtų **istorinis nesusipratimas**, nes Mažosios Lietuvos regione civiliai gyventojai buvo išžudyti ne kaip Mažosios Lietuvos gyventojai, bet kaip Trečiojo reichio piliečiai. Tokia logika vadovaujantis išeitų, kad lietuviai, masiškai naikinami Sibire, kalėjimuose, gulaguose nepatyrė genocido, nes remiantis Stalino logika tai buvo SSRS piliečiai.

Prezidento Vilsono deklaruoja ir visuotinai pripažinta tautų apsisprendimo teisė nebuvo ir nėra **tariama** teisė, kaip teigiama minėtame rašte. Ji buvo ir iki šiol išliko viena svarbiausių teisių. Jos įgyvendinimo būdų įvairovė priklauso nuo konkrečių aplinkybių ir faktorių. Lietuvos Tarybos kaip ir Mažosios Lietuvos Prūsijos lietuvių Tarybos 1918 m. priimti nutarimai dėl Lietuvos valstybės atkūrimo etninėse ribose, nežiūrint ar tos ribos apėmė Rusijos ar Vokietijos imperijas - rėmėsi visuotinai pripažinta tautų apsisprendimo teise, todėl laikytini vienodos reikšmės teisės aktais tiek, kiek juos pavyko įgyvendinti, ir kiek jie susilaukė tarptautinio pripažinimo. Dėl įsitvirtinimo etninėse lietuvių žemėse ir vyko nepriklausomybės kovos. Jos vyko ne tik dėl Vilniaus, bet ir dėl Ašmenos, Lydos, Seinų ir Suvalkų. Jeigu Lietuvai būtų pavykę tas sritis, kurias ji laikė etninėmis lietuvių žemėmis, atkovoti taip kaip, kad atkovojo naudojant karinę jėgą Šiaulius, Alytų, Širvintas ar Jiezną, - tos žemės būtų visiškai teisėtai tapusios Lietuvos valstybės teritorija. Tas pats ir su etninėmis lietuvių žemėmis Prūsijoje. Taip, Lietuva kartu su vietiniais gyventojais panaudojo karinę jėgą prijungiant Klaipėdos kraštą, nes tai buvo etninės lietuvių žemės. To neginčijo nei Lenkija, nei Prancūzija, nei pati Vokietija vadindama šį kraštą tiesiog Litauen. Šio krašto lietuviškumas ir buvo argumentu išjungiant jį iš Vokietijos teritorijos. Teisiškai tai įtvirtinta Versalio sutarties 99 str... Lietuva, tęsdama nepriklausomybės kovas, Klaipėdos krašte nepažeidė jokios kitos valstybės suvereniteto. Taigi, tarpukario Lietuvos Respublikos teritoriją sudarė tik tos žemės, kurias ji panaudojant karinę jėgą atkovojo ir išsaugojo. Ta lietuvišku etninių žemių dalis, kurių nepavyko atkovoti ar vėliau įvedant kariuomenę atsiimti, taip amžiams ir pasiliko kitose valstybėse. Teisinis Klaipėdos krašto pripažinimas integralia Lietuvos teritorija tesėsi dar ilgai, net po Niurnbergo proceso. Štai pagrindiniai teisės aktai ar juridiniai faktai, kurie vienaip ar kitaip palietė Klaipėdos kraštą:

1921 m. gruodžio 11 d. Lietuvos Respublikos Steigiamasis Seimas visiškai viešai įpareigoja vyriausybę imtis priemonių, kad Klaipėdos kraštas būtų prijungtas prie Lietuvos. Vykdam šį Seimo įpareigojimą Lietuvos vyriausybės remiami kariniai daliniai, kuriuose yra ir vietinių gyventojų, užima Klaipėdą. Vos mėnesiui praslinkus, t. y. 1923 m. vasario 16 d. Ambasadorių Taryba, nelaikydama to fakto jokia okupacija, Klaipėdos krašto valdymą perduoda Lietuvai. Šio krašto valdymą Lietuva teisiškai perima 1923 m. kovo 13 d., o 1924 m. gegužės 8 d. pasirašo Konvenciją ir taip Klaipėdos krašto teritorija tampa integralia Lietuvos Respublikos dalimi. 1925 m. tarp Lietuvos ir Vokietijos pasirašoma optacijos, t. y. pilietybės pasirinkimo sutartis. Iš tuo metu Klaipėdos krašte buvusių 141600 gyventojų, tik 13200 pasirenka Vokietijos pilietybę. 1928 m. sausio 29 d. pasirašoma ir vėliau ratifikuojama Vokietijos ir Lietuvos sienos sutartis. Šia sutartimi vokiečiai pripažino, kad imperinės Vokietijos ir imperinės Rusijos sienos išnyko kartu su tomis valstybėmis. Atėjus Hitleriui į valdžią, Vokietija pradeda lažyti Versalio sutartį ir plėsti teritoriją. Lietuva su nerimu stebi, kaip 1938 m. kovo 15 d. iš Europos žemėlapiio dingsta Austrija, tais pat metais perkėlus sieną Vokietijoje atsiduria Čekoslovakijos Sudetų kraštas, o 1939 m. kovo 15 d. Vokietija okupuoja ir pačią Čekiją. Vos po septynių dienų ultimatyvus smūgis Lietuvai . Jai nusileidus, 1939 m. kovo 22 d. buvusi Vokietijos imperijos ir carinės Rusijos siena atstatoma, tik dabar jau su Lietuvos Respublika. Pažymėtina, kad atimdama Klaipėdos kraštą, Vokietija Klaipėdos uosto iš Lietuvos neatėmė. Didesnė šio uosto dalis buvo eksteritorialumo pagrindu valdoma Lietuvos, lietuviško kapitalo dalis buvo daugiau 50 procentų, uoste plevėsavo Lietuvos valstybinės vėliavos, krovinius aptarnavo dokeriai iš Lietuvos, Lietuvos laivai švartavosi prie krantinių, iš Kretingos į Klaipėdą laisvai per sieną važinėjo traukiniai ir autobusai. Klaipėdą iš Lietuvos galutinai atėmė SSRS okupavusi visą likusią Lietuvos dalį ir vėl, kaip cariniais laikais pastačiusi savo pasieniečius. Taip dvi nusikaltamų režimų valdomos imperijos vėl susilietė buvusioje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Antrojo pasaulinio karo metu aptariant Vokietijos ateitį dar 1943 m. Maskvoje susirinkę antihitlerinės koalicijos užsienio reikalų ministrai į Vokietiją jau žiūri, kaip į valsty-

Klaipėdoje per Danės upę pėstiesiems nutiestas tiltas netoli remontuojamo Biržos tilto.

binį darinį iki jos sienų išplėtimo ir priima nutarimą Austrijos klausimu, kuriame nurodo, kad Austrijos įjungimas į Vokietiją yra negaliojantis ir niekinis. Tais pačiais metais Teherane susitikę Rusveltas, Čerčilis ir Stalinas apie Vokietijos ateitį kalba smerkdamai jos tarptautinių sutarčių laužymą ir sienų perkėlimą, o 1945 m. Potsdame jau Trumanas, Čerčilis ir Stalinas sutarė, kad kalbėdami apie Vokietiją, jie kalbės kaip apie valstybę, kuri buvo 1937 m. ribose. Tuo jie pripažino, kad vėlesni Vokietijos sienų perkėlimai nepadarė tų teritorijų integralia Vokietijos dalimi. Teisiškai tai lietė ne tik Čekoslovakiją, Austriją ar Prancūziją, bet ir Lietuvą, nors tuo metu SSRS okupuotą. Taip 1945 m. gruodžio 28 d. Raudonajai armijai užėmus Klaipėdą, Maskva saljutavo užėmusi ne Vokietijos, o **Lietuvos uostamiestį**. Po karo Niurnberge teisiant karinius nusikaltėlius, tarp kitų kaltinimų jiems buvo pateiktas kaltinimas ir dėl Versalio sutarties 99 str. pažeidimo prijungiant prie Vokietijos Klaipėdos kraštą. Pasitvirtinus šiam ir kitiems kaltinimams, už tai jie buvo nuteisti ir 1946 m. gruodžio mėnesį Niurnbergo tribunolo nuosprendis buvo patvirtintas Suvienytų Nacijų Organizacijoje. Taigi, kilpoje, užveržusioje karinių nusikaltėlių sprandus, buvo įauta ir Klaipėdos krašto gija. Po karo atsigaunanti Vokietija niekad nereiškė ir iki šiol nereiškia jokių pretenzijų dėl Klaipėdos krašto. Pažymėtina, kad 1980 m. Miunchene išleistoje knygoje “Laisvės priesakai” Francas Jozefas Štrausas teigia; “ Vokietija, kaip tarptautinės teisės subjektas, toliau egzistuoja sienomis, užfiksuotomis 1937 m. gruodžio 31 dieną.” O juk 1937 m. Vokietijos siena yra ta pati, kuri šiandien skiria Lietuvą nuo Kaliningrado srities. **Taigi, Klaipėdos krašto teritorijos tapimą integralia Lietuvos Respublikos dalimi vadinti okupacija, - gali tik visiškai Lietuvos valstybės ir teisės istorijos neįmanėliai ar priešai.**

Tas pats ir su teiginiais, kad Mažosios Lietuvos gyventojų genocido paminėjimai yra istorinis nesusipratimas. Jau nekal-

bant apie tai, kad lietuvių tauta kaip vienetas buvo neatstatomai sužalota išnaikinus vieną jos dalį - lietuvininkus, nenorima suprasti, kad nusikaltimo pasekmės parodo ir tikruosius nusikaltėlių ketinimus, kada jie mato ka daro, supranta ka daro ir vis tiek daro. O juk prieš tokį žmonių naikinimą Mažojoje Lietuvoje bei Karaliaučiaus srityje buvo ir viešai protestuojama.

Lietuvai pavyko atstatyti nepriklausomybę su Vilniumi ir Klaipėda todėl, jog siekusieji nepriklausomybės visada ir visur rėmėsi teisės principais, kad grasinimais ir smurtu paremti aktai nesukuria teisės, kad Lietuva niekad nebuvo integrali tokių valstybių- smurtautojų dalimi, kad Lietuva niekad nebuvo ir integrali SSRS dalis, o buvo tų šalių okupuota. Taigi, jos žmonės netapo nei Trečiojo reichio, nei SSRS piliečiais. Tvirtai laikantis šių principinių teisiinių nuostatų ir buvo pasiekta, kad **ne Lietuva išėjo iš SSRS sudėties, o SSRS išėjo iš Lietuvos kaip okupantas**. Šiandien tai pripažinta tarptautiniu mastu.

Žinoma, bendrosios istorijos mokslo atstovai gali bandyti ginčyti ar aiškinti Lietuvos valstybės ir teisės istorijos dalykus ne Lietuvos, o kitų valstybių naudai. Vienok, tai nėra kokia nors nauja “istorinė tiesa”, o parodo, kam iš tikro tokie istorikai tarnauja.

Šiuo pareiškimu mes nepasakome už tai, kad valstybė turi reguliuoti, kokias datas reikia atminti, o kokias pamiršti. Mes norime apginti valstybės interesus nuo tų, kurie nelaiko teisės aktų ar juridinių faktų Lietuvos valstybės ir teisės istorijos dalimi, kurie jau šiandien bando perrašinėti istoriją atsižvelgiant į ką tik nori, bet ne į teisės aktus ar faktus. Tikimės, kad bus suprasta, kokie pavojingi atskirų mokslo institutų vadovų ar darbuotojų pareiškimai prieš savo valstybę. Šiandien valstybė nuo tokių jau turi pradėti aktyviai gintis.

Aukščiausiosios Tarybos - Atkuriamojo Seimo deputatai – **dr. Zita Šličytė, dr. Stasys Malkevičius, Petras Giniotas, Liudvikas Narcizas Rasimavičius**

Klaipėda, 2006 m. rugpjūtis 23 d.

LIETUVIŲ FONDO RUDENS SEZONO DARBAI

PASITRAUKIA TARYBOS PIRMININKAS VYTAUTAS KAMANTAS

Neseniai užkalbinome žinomą visuomenininką, PLB valdybos buvusį pirmininką, bei kitų organizacijų veikėją V. Kamantą, prašant atsakyti į eilę Lietuvių fondą liečiančių klausimų, prasidedant naujam šios senos ir reikšmingos organizacijos veiklos sezonui.

Žinome, kad spalio 17 d. Pasaulio lietuvių centre Lemonte įvyko antrasis poatos-toginis LF direktorių tarybos posėdis. Gal galėtumėte su-pažindinti su jo įdomesniais momentais, svarstymais, nu-tarimais.

Posėdžio kambaryje dalyvavo 10 Lietuvių fondo direktorių, 4 valdybos nariai, LF buhalteris, visi 3 Kontrolės komisijos nariai, o darbo reikalais kitur iškeliavę trys direktoriai įsijungė į posėdį telefonu. Posėdis, kaip paprastai, buvo darbingas, dėmesys kreiptas į šios lietuvių finansinės institucijos arba pelno nesiekiančios korporacijos atliekamus darbus, atskaitomybę ir ateitį. Išklausėme 7 pirmininkų (tarybos, valdybos ir komitetų) pranešimus ir priėmėme reikalingus jų rekomenduotus nutarimus. Susipažinome su esama išdo padėtimi (pajamomis, išlaidomis), investicijų uždarbiu. Priėmėme naujus LF narius ir kandidatus, patvirtinome LF vidaus darbo ir pareigūnų atsakomybių taisykles, ir t.t.

Kokia yra dabartinė LF Tarybos narių tarpusavio bendravimo ir darbo atmosfera?

Nuolatos vieni su kitais palaikome labai dažną ryšį asmeniškais pokalbiais, telefonais ir per elektroninį paštą. Daugelį svarbių LF klausimų ir reikalų iškeliame ir svarstome per elektroninį paštą tarp LF direktorių tarybos po-

sėdžių, kurių šiais metais jau buvo septyni. Esu iki šiol išsiuntęs 49 oficialius LF Tarybos bendralaiškius su visokiausiomis informacijomis, klausimais ar reikalais šalia kitų laiškų, kuriuos mums išsiunčia LF komitetų ir valdybos pirmininkai bei LF raštinė. Per tokias korespondencines diskusijas susidaro daugumos nuomonė, tačiau formalius sprendimus galime priimti tik per LF direktorių tarybos posėdžius. Paprastai savaitę ar dvi prieš posėdžius labai pagyvėja visų LF darbuotojų veikla, nes visi stengiasi įgyvendinti savo ankstyvesnius pažadus. Dirbame labai demokratiškai, kiekvieno nuomonė yra svarbi ir reikalinga, sprendimai daromi daugumos balsų nutarimais, kurie tada privalomi mums visiems.

Pirmininkaudamas LF narių išrinktų direktorių tarybai tikiuosi ir laikiu iš kiekvieno LF darbuotojo didelės bei pilnos teisiškos, morališkos, finansinės atsakomybės ir parei-gingumo, laikantis įstatymų bei vykdan-t ir įgyvendinant visus nutarimus bei mūsų pačių pažadus. Tą primenu ir pakartotinai prašau, kad būtų mažiau kalbų ir pažadų, bet daugiau atliktų darbų. Atvirai kalbant aišku, kad tas sukelia tam tikras nuotaikas ir įtampas, nes dažnai mėgstama teisintis, kad dirbame "savanorišką darbą", nėra laiko, yra kiti išpareigojimai, todėl sunku kai ką atlikti.

Kaip žinome, netrukus bus metinis LF pokylis. Gal kas nors naujo jame bus?

Lapkričio 4 d., šeštadienį, Pasaulio lietuvių centre Lemonte (14911 127th Street, Lemont, Illinois) šiais metais bus didesnis LF renginys iš kelių dalių. Pirmiausia 5:30 val. po pietų Lietuvių fondo salėje

(apatiniam PLC aukšte) svečiai vaišinsis kokteiliais.

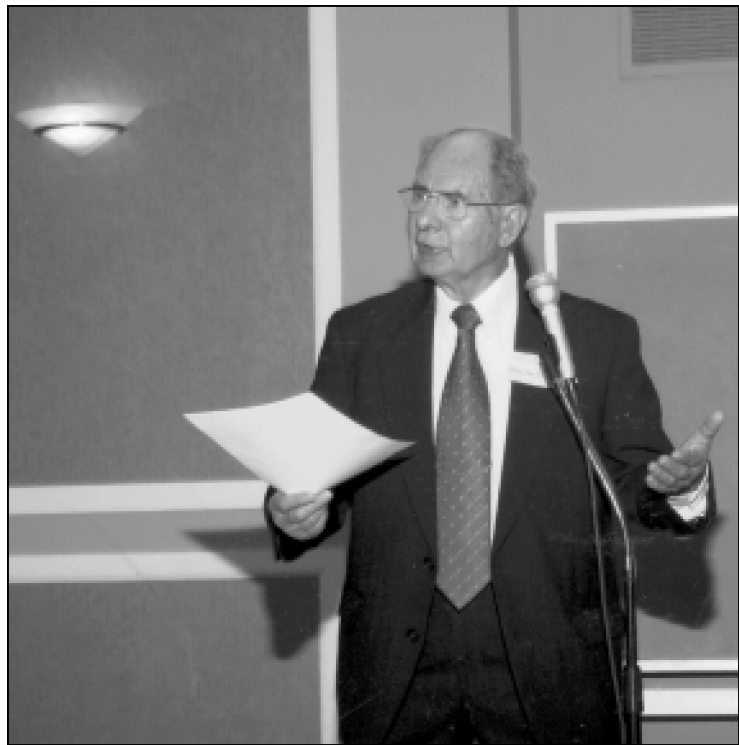
6:30 val. toje salėje prasidės **"Dovana nariams" koncertas**, kurio įvairią muzikinę programą atliks trys Lietuvių fondo stipendininkai: Evelina Puzinaitė, Gabrielius Alekna ir Vakarė Petroliūnaitė. Tikrai bus įdomu juos pamatyti ir išgirsti. Po koncerto viršutinėje PLC salėje 7:30 val. vakaro bus vakarienė, stipendijų įteikimas studentams ir šokiai, grojant "Brolių Švabų" orkestrui. Kaip ir visuomet, pokylyje dalyvaus daug įvairaus amžiaus gerai nusiteikusių svečių. Bus smagu!

(Fondo metinė šventė praėjo pakilioje nuotaikoje, red.)

Kaip sekėsi praveisti LF spaudos konferenciją? Dabar susidomėjimas joms atrodo gerokai sumažėjęs. Ar jas dar galvojama ateityje tęsti?

LF spaudos konferencija praėjo gerai. Jos dalyviai gavo daug informacijų, paaiškinimų ir atsakymų į visokius klausimus. Konferencijos buvo ir yra naudingos tuo, kad spaudos atstovai gali labai greitai ir atvirai sekančią dieną sužinoti apie LF veiklą, padėti, planus, jiems rūpimus klausimus, kontroversijas ir t.t. Spaudai nereikia klausytis vėliau atsiran-dančių gandų ar laukti LF paruoštų pranešimų ar posėdžių aprašymų. Taip pat jose sužinoma ir kai kurių taip vadinamų "užkulisinių" naujienų. Iš konferencijoje dalyvavusių spaudos redaktorių ir atstovų susidariau nuomonę, kad jiems tos konferencijos yra naudingos. Jos naudingos ir LF parei-gūnams, nes sužinoma, kas įdomu, reikalinga ar svarbu žiniasklaidos skaitytojams, klausytojams ar žiūrovams.

Ar jos bus ateityje, nežinau.

Vytautas Kamantas, Lietuvių fondo tarybos pirmininkas, sumaniai vadovauja šiai mūsų finansinei organizacijai, kuri lietuviybės išlaikymui kasmet skiria milžiniškas sumas. *Z. Degučio nuotr.*

Priklausys nuo būsimų LF direktorių tarybos ir valdybos naujų pirmininkų, kurie bus išrinkti per paskutinį šių metų gruodžio 5 d. LF direktorių tarybos posėdį. **Spalio 17 d. posėdyje LF direktoriams pranešiau ir apie tai LF spaudos konferencijoje painformavau, kad pasitraukiu iš LF direktorių tarybos pirmininko pareigų** ir visiškai nekandidatuosiu kitai kadencijai. LF direktoriams paaiškinau kai kurias mano pasitraukimo priežastis ir mano darbo LF taryboje padėtį. Pasilieku toliau dirbti kaip LF tarybos direktorius.

Kokie kiti LF reikalai?

Šiuo metu LF direktorių taryba ruošiamės paskutiniam šių metų posėdžiui gruodžio 5 d. To posėdžio metu visi pirmininkai (tarybos, komitetų, valdybos) pateiks savo metinio darbo trumpus pranešimus ir rezultatus. Svarstysime ir priimsime LF pajamų ir išlaidų biudžetą 2007 metams. Nuspręsimė kokią LF kapitalo investavimo strategiją naudosime ir kaip ją vykdysime. Sutarsime

kaip didinti LF kapitalą, telkti naujus narius, ieškoti palikimų. Kalbėsime apie LF pelno skirstymą ateinančiais metais, nustatysime iki kokios datos reikės pateikti stipendijų ir paramos prašymus. Užbaigsime paruošti ir priimsime kitas reikalingas LF veiklos ir parei-gūnų darbo taisykles. Nustatysime LF narių metinio susirinkimo 2007 metais datą ir vietą, sudarysime LF narių metinio susirinkimo Nominacijų komisiją, kuri iš anksto surinks kandidatų siūlymus į LF direktorius ir Kontrolės komisiją. Sudarysime ateinančių metų LF direktorių posėdžių kalendorių. Žodžiu, mūsų laukia daugelis šių ir kitų atliktinų darbų per ateinančias šešias savaites.

Gruodžio 5 d. išrinksime naują LF direktorių tarybos pirmininką, naują LF tarybos sekretorių ir naują LF valdybos pirmininką, kurie mums vadovaus ir kuriems mes savo darbais talkinsime.

Dėkojame V. Kamantui už nuoširdžius bei atvirus atsakymus.

Kalbėjosi – E. Šulaitis

Šį rudenį Lietuvos ambasada Vašingtone į darbus kimba ir vėl atsinaujinusi. Iš kairės: Liutauras Bauža, pirmas sekretorius žiniasklaidai ir viešiesiems ryšiams, Andrius Kašėta, vyresnysis specialistas informacinėms technologijoms, dr. Dalia Kadišienė, ministrė-patarėja ekonomikai, pulkininkas leitenantas Egidijus Armalys, gynybos atašė patarėjas, laikinoji reikalų patikėtinė K.Jurgaitienė, Nida Dalmantaitė, pirma sekretorė kultūrai ir mokslui, Antanas Pažarauskas, patarėjas politikai.

Lietuvos Respublikos ambasados Vašingtone nuotr.

PUIKUS BALF'O RENGINYS VARGSTANTIEMS

Praktika parodė, kad Los Angeles įvykstantieji BALF'o renginiai atneša gerus rezultatus aukų ir lankytojų skaičiumi. Todėl šių metų renginys, įvykęs spalio 22 d. parapijos salėje, gali pasidžiaugti pasiektais rezultatais.

Renginį pradėjo pirmininkas Rimtautas Dabšys, padedant jo pavaduotojai Alfonsai Pažiūrienei ir pranešėjai Reginei Jogienei.

Parapijos klebonas kun. Stanislovas Anužis sukalbėjo maldą. Lietuvos Respublikos generalinis garbės konsulas Vytautas Čekanauskas pasakė prasmingą sveikinimo žodį.

Meninėje dalyje solistė Janina Čekanauskienė ir Antanas

Polikaitis, akompanuojant muzikai Viktorui Raliui, atliko lengvo turinio muzikinę programą. Renginio metu pasiekti aukų rezultatai džiugino visus dalyvius. O tų aukų buvo keli tūkstančiai dolerių.

Gardžiai paruošti Genovaitės Plukienės pietūs su vyneliu pakėlė visų apetitą.

Po pietų buvo visų malonus pabendravimas. Pobūvį užsklendė pirm. Rimtautas Dabšys išvardinęs visas padėkas. Reikia tik džiaugtis BALF'o sugebėjimu ir darbu pradžiuginti visus renginio dalyvius ir aukotojus, o svarbiausia padėti vargstantiems lietuviams čia ir tėvynėje.

Vytautas Šeštokas

“DIRVOS” LAIMINGIEJI

Lapkričio 1 dieną pasibaigė “Dirvos” aukų loterija. Bilietai ištraukimui buvo pakviesti Algirdas P. Muliolis ir Giedrė Kijauskienė, kurie ištraukė tris laimingus bilietus.

Dėkojame visiems, kurie skaitote, prenumeruojate ir remiate “Dirvą”. Sveikiname laimėjusius loterijos dovanas:

500 dol. laimėjo H. Armanas iš Ellicott City, MD.

300 dol. laimėjo Aldona Stempužienė iš Cleveland, OH.

200 dol. laimėjo S. Simoliunas iš Detroit, MI.

“Vilties” draugijos valdyba, “Dirvos” leidėjai

NEW YORK, NY

Tėvas Pranciškus Giedgaudas išsikraustė į pranciškonų vienuolyną Kennebunkport, Maine. Jis buvo mūsų paskutinis ryšys su “Kultūros židiniu”. Paskutiniu laiku jo sveikata buvo bloga, bet jis vis vien dirbo ir atliko visas savo pareigas ir dalyvaudavo Vyčių renginiuose. Visuomet sunku atsisveikinti su gerais pažįstamais ir draugais. Lieka tiktai jiems palinkėti geros sveikatos ir gero kelio.

Lietuvos liaudies daininkė Veronika Povilionienė, spalio 19 d. koncertavo Symphony Space, Manhattan. Tai buvo jos pirmas pasirodymas New Yorke kartu su folkloro ansambliu “Blezinga”. Daugiausia ji dainavo liaudies, kaimo dainas iš Dzūkijos. Rengė Lietuvos Konsulatas New Yorke ir World Music Institute. Atsilankė daug žmonių – salė buvo pilna, bilietai buvo išparduoti. Kitą dieną ji taip pat pasirodė Aušros Vartų bažnyčios rūsio salėje, padainavo ir pabendravo su publika. Konsulate

buvo suruoštas jai priėmimas.

Žinomas Lietuvos režisierius Gytis Lukšas atvyksta į New York. Lapkričio 12, sekmadienį, rengiamas jo filmų festivalis. Bus rodomi du filmai: “Virto ažuolai” – 88 minučių ilgumo (1976 metų) ir “Žalčio žvilgsnis” – 99 minučių (1990 metų). “Virto ažuolai” jau yra pasidaręs klasika, ir atšventė 30 metų. Festivalis vyks “KAS Studio” 36-45 37th Street, Astoria, NY 11106. Pradžiai 1:00 val. popiet. Bilietai už abiejų filmų seansą 15 dol. asmeniui. Bus pertrauka, per kurią bus galima atsigerti kavos, o po abiejų filmų, galėsite išgerti taurę vyno ir pabendrauti su Gyčiu Lukšu. Ruošia Lietuvos Generalinis konsulatas New Yorke kartu su Amberwings Productions. Bilietus bus galima įsigyti ir atvykus. Mašinas galima bus pastatyti gatvėje, kurioje yra nemokama stovėjimo aikštelė – 37 Street yra prie Northern Blvd. Norime tiktai patikslinti, kad tai yra Gytis Lukšas, o ne partizanas Juozas Lukša ir filmai nebus apie partizanus. ***Giedrė Kumpikas***

FLORIDOS PAATLANČIO LIETUVIŲ TELKINIuose

JAV LB TARYBOS PIRMOJI SESIJA

Ji įvyko rugsėjo 29, 30 ir spalio 1 dienomis Embassy Sweets viešbutyje, Philadelphia mieste. Šioje sesijoje turinčių teisę balsuoti suvažiavo tik 60. Trūko kelių šiomet išrinktų Tarybos atstovų ir kelių apygardos pirmininkų, kurie taip pat turi teisę balsuoti. Dalyvių tarpe matėsi ir keliolika apylinkių pirmininkų bei jų įgaliotinių iš įvairių apylinkių, kviestų į šią sesiją, be teisių dalyvauti sesijos diskusijose ir nutarimų balsavimuose. Kaip praeitų tarybų sesijose buvo įprasta šios sesijos darbotvarkėje net nebuvo skirta laiko apylinkių pirmininkų ar jų atstovų pasisakymams. Ir kai šis klausimas iškilo šioje sesijoje, suvažiavę tarybos nariai, nekreipdami jokio dėmesio, kad apylinkės yra pagrindas visos mūsų Bendruomenės, pasisakė prieš išklausymą apylinkių pasisakymų ir nutarė, laiko sutaupymui, ir į ateities sesijų darbotvarkes to neįtraukti. Šioje sesijoje Floridą atstovavo tik trys asmenys: abi

Tarybos narės naujosios ateivės – Lina Gedvilaitė ir Zita Siderienė iš Fort Meyers ir Palm Beach apylinkių ir Floridos apygardos pirmininkę atstovavęs Kęstutis Miklas.

Sesijos posėdžiai vyko gan tvarkingai, griežtai prisilaikant darbotvarkės nustatyto laiko. Posėdžių pradžiai iki buvo išrinktas naujasis prezidiumas vadovavo buvusios tarybos pirmininkė Regina Narušienė. Naujai išrinktas prezidiumas, susidedas iš Kalifornijos apygardos lietuvių, išsirinko sau pirmininkę Danguolę Navickienę. Kiti prezidiumo nariai: Violeta Gedgaudienė, dr. Rimantas Marcinkevičius, Angelė Nelsienė ir sekretorius Jurgis Joga.

Naujuoju JAV Krašto valdybos pirmininku be jokios opozicijos buvo išrinktas Vytas Maciūnas, jau anksčiau pirmininkavęs XIII Krašto valdybai nuo 1991 iki 1994 metų. Jis sudarys naują krašto valdybą ir pristatys ją patvirtinti Tarybai korespondenciniu keliu.

Latvių kultūros darželio atidarymas Rockefeller parke, Cleveand, OH. Skulptorius – Girts Burvis, architektas – Kalvis Kampe, o darželio žemės vaizdas – architekto Alert Parker-Outside In ir pačią statybą atliko Pave Ohio.

CLEVELAND, OH

LATVIŲ KULTŪROS DARŽELIS

Malonią spalio 8-tos dienos popietę įvyko iškilmingas latvių kultūros darželio atidarymas Rockefeller parko ribose Cleveande. Latvių darželis yra netoli lietuvių ir estų darželių. Renginį pravedė Markus Apelis, trumpu pasveikinimo žodžiu pradėjęs kultūrinę šventę. JAV himną giedojo trys latvių tautiniais rūbais pasipuošusios moterys, o latvių kun. Pauls Barbins sukalbėjo tam įvykiui būdingą maldą.

Programą tęsė latvių moterų dainininkių grupė. Latvių sąjungos pirmininkė Silvija Ru-

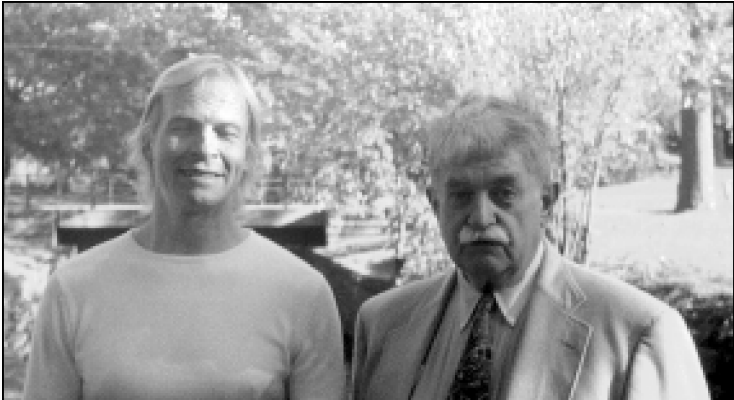
tenbergs kalbėjo apie jų darželio reikšmę ir papasakojo kaip buvo sukurta tam darželiui skulptūra ir atlikti papuošimo darbai. Girts Burvis, 44 metų skulptorius, kuris gyvena Rygoje, sukūrė tą paminklinę skulptūrą. Latvių darželį suplanavo architektas Kalvis Kampe, o darželio žemės vaizdą – architektas Alert Parker-Outside In ir pačią statybą atliko Pave Ohio. Darželiui smėlis buvo gautas iš Clevelando priemiesčio Shaker Hts., o akmnys, kurie dengia patį darželį, paimt iš buvusios Clevelando gatvės.

Ta proga sveikinimus atsiuntė: Atstovų rūmų narys Dennis Kucinich, kurį perskaitė jo atstovas, Latvijos ambasados

pirmoji sekretorė, Clevelando kultūrinių darželių fondacijos pirm. Dr. George Parras, Clevelando LB atstovas dr. Viktoras Stankus, University Circle Inc. Prezidentas Chris Ronayne priminė, jog Clevelando gyventojus sudaro 120 skirtingų kultūrų žmonės, ir kad vienas penktadalis yra atstovaujamas kultūrinuose darželiuose.

Oficialios apeigos buvo baigtos giedant Latvijos himną. Vedėjas pakvietė visus ateiti prie paminklo, paimti po žiupsnelį žemės iš krepšelių, kuriuos laikė tautiniais rūbais pasipuošusios latvės, ir simboliškai išbarstyti, tuo pabrėžiant tautų bendravimą. Šventėje dalyvavo ir būrelis lietuvių. Visi svečiai dar turėjo progos pabendrauti prie skanumynų stalo. Šis latvių darželio paruošimas užbaigė Baltijos valstybių kartu simbolišką reprezentaciją šiame krašte, kuriame galime laisvai reikšti savo pažiūras ir būti dėkingi už suteiktas sąlygas veikti pagal savo sugebėjimus, ko nebuvo galima komunistiniuose kraštuose.

A. V. Matulionis

Latvių kultūros darželio paminklo skulptorius Girts Burvis (kairėje) ir “Vilties” draugijos pirmininkas Algirdas V. Matulionis.

Taip pat buvo išrinkta 3 – jų asmenų Kontrolės komisija ir penkių asmenų garbės teismas.

Buvo renkami ir nauji atstovai į JAV LB Komisiją prie Lietuvos Respublikos Seimo. Patekti į šią komisiją buvo daug norinčių. Slaptu balsavimu buvo išrinkti pagal balsų daugumą 5 atstovai: dr. Romualdas Kašuba, dr. Rimantas Marcinkevičius, dr. Elona Vaišnienė ir buvusios tos komisijos narės – Angelė Nelsienė bei Dalia Puškorienė.

Sesijos antrosios dienos popiečio didžioji dalis buvo skirta Tarybos komisijų diskusijoms ir nutarimų paruošimui Tarybai svarstyti. Tary-

bos nariai buvo suskirstyti į 10 komisijų, kurių posėdžiuose galėjo dalyvauti ir apylinkių pirmininkai bei jų atstovai. Tos 10 komisijų, t.y. Ekonominių, Finansinių, Jaunimo, Kultūros, Visuomeninių, Sporto, Švietimo, Socialinių, Religinių ir Organizacinių, paruošė ir kitos dienos posėdžiuose pateikė Tarybai svarstyti net 50 siūlymų. Didžiumą tų siūlymų buvo priimta, žinoma, su įvairiom pataisom, ir tie nutarimai bus paskelbti spaudoje. Taip pat buvo patvirtinta ir Krašto valdybos veiklos sąmata ateinančioms metams.

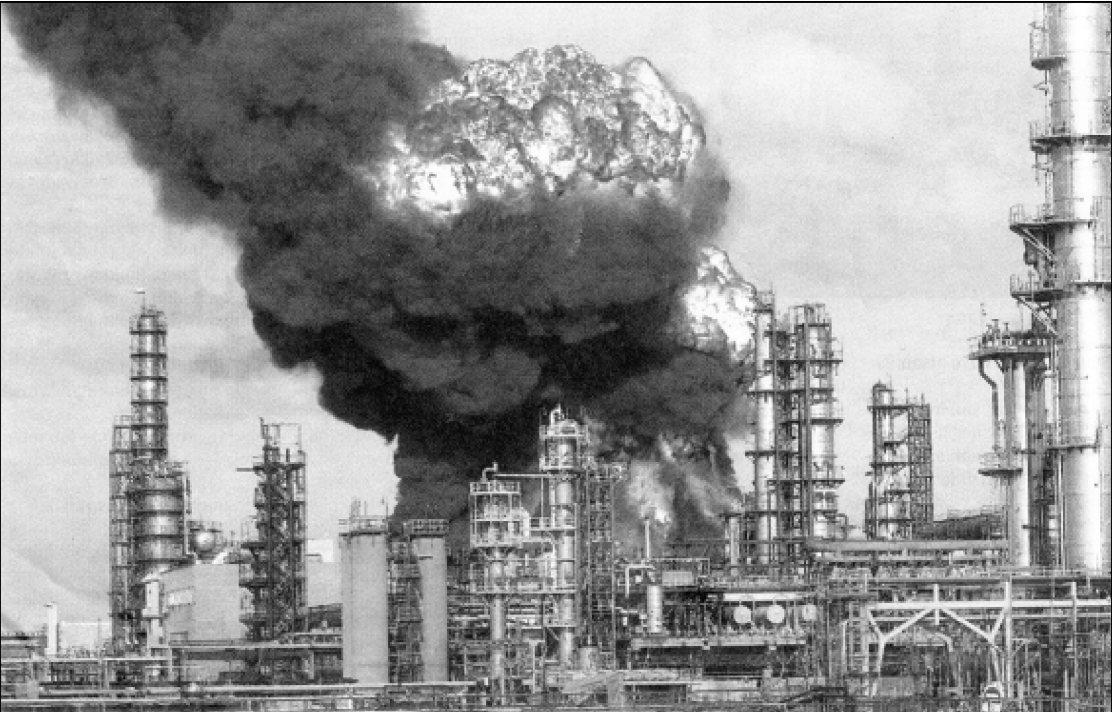
Pabaigoje šios sesijos buvo svarstoma kitos sesijos data ir

vieta. Nutarta, kad II-ji sesija įvyks ateinančiais metais, rugsėjo 28, 29 ir 30 d. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės centre, Lemonto miestelyje, Illinois valstijoje.

Ši sesija buvo uždaryta sekmadienį, spalio 1 d. 3:30 val. popiet visiems giedant Lietuvos himną.

Visi tos sesijos dalyviai pripažįsta, kad ji buvo tikrai viena iš pačių tvarkingiausiai suorganizuotų. Ir už tai visi nuopelnai ir nuoširdžiausia padėka atitenka ją taip puikiai suorganizavusiems Teresei ir Algimantui Gečiams bei jų pagalbininkams.

“Lietuvių biuletenis”, 2006.10.17 Nr. 253.

“Mažeikių naftos” įmonėje, kuri yra Juodeikių kaime, spalio 12 d. kilo iki šiol jos istorijoje neregėtas gaisras. Kalbama, kad gaisras – neatsitiktinumas. Tuoj buvo pranešta Lenkijos “PKN Orlen”, kuri perka “Mažeikių naftą”, bet Rusija nepatenkinta, kad Lietuva tuo reikalu tariasi su lenkais. *LR nuotr.*

LIETUVOS AMBASADORIUS ŠVEDIJOJE

Vilnius, lapkričio 2 d. (ELTA). Prezidentas Valdas Adamkus įteikė skiriamuosius raštus Lietuvos ambasadoriui Švedijos Karalystėje Remigijui Motuzui. Šalies vadovas išreiškė įsitikinimą, kad ambasadorius savo veikla dar labiau prisidės prie abiejų šalių partnerystės gilinimo. Prezidentas paragino ambasadorių ieškoti naujų idėjų, iniciatyvų, kurie suteiktų Švedijos ir Lietuvos santykiams naują kokybę.

R. Motuzo kandidatūrai rugsėjo 20-ąją pritarė Seimo Užsienio reikalų komitetas.

1956 metų gimimo kandidatas į ambasadorius, baigęs Vilniaus pedagoginio universiteto Filologijos fakultetą, turi

lietuvių kalbos ir literatūros mokytojo specialybę. Vėliau yra baigęs Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto doktorantūrą ir įgijęs socialinių mokslų edukologijos krypties mokslų daktaro laipsnį.

Yra mokytojavęs, dirbęs Švietimo ir mokslo ministerijos mokyklų valdybos viršininku, LKP Centro komiteto ir LDDP sekretoriato konsultantu, dėstęs Vilniaus universiteto Filosofijos fakultete, patarinėjęs Respublikos prezidentui švietimo ir mokslo klausimais, dirbęs Švietimo ir mokslo ministerijos sekretoriumi.

Vėliau beveik penketą metų jam teko vadovauti Tautinių mažumų ir išeivijos departa-

mentui.

Diplomato karjerą R. Motuzas pradėjo 2001 metais tapdamas Lietuvos Respublikos nuolatinės atstovybės prie Europos Tarybos ministru patarėju, vėliau buvo Užsienio reikalų ministerijos Administracinio departamento direktorius, Užsienio reikalų ministerijos valstybės sekretorius.

2004 m. gruodžio 13 d. prezidento dekretu buvo paskirtas tryliktosios Vyriausybės švietimo ir mokslo ministru. Tačiau 2006 m. per valstybinius brandos egzaminus kilus skandalui dėl nutekintų užduočių R. Motuzas neberodė noro likti ministro poste, Seime jam grėsė interpeliacija.

LIETUVOS IR MOLDOVOS PREMJERAI APTARĖ IR NATO REIKALUS

Kišiniovas, lapkričio 2 d. (ELTA). Su oficialiu vizitu Moldovoje viešintis premjeras Gediminas Kirkilas patikino, kad mūsų šalis yra pasirengusi teikti paramą siekiant narystės Europos Sąjungoje.

Susitikime su Moldovos ministru pirmininku Vasile Tarlevu premjeras pareiškė, kad Lietuva yra viena svarbiausių Moldovos rėmėjų stojant į ES ir perspėjo, kad Moldovos laukia ilgas darbas ir re-

formos, kartais ir nelabai populiarios. Premjerai taip pat susitarė parengti dvišalį veiksmų planą - kuo ir kokiose srityse konkrečiai Lietuva gali padėti Moldovai integruojantis į ES.

Abiejų šalių ministrai pirmininkai pasidžiaugė gerais dvišaliais santykiais, tačiau sutarė, kad yra dar nemažai neišnaudotų galimybių juos plėsti - ne tik ekonominius, bet ir kultūrinius.

Beje, premjerai aptarė gali-

mybę Vilniuje atidaryti vyno prekybos namus, kuriuose būtų prekiaujama moldoviškais vynais. Moldovos premjeras informavo apie situaciją Padnestrėje, santykius su Rusija, Moldovos siekį plėtoti santykius su NATO.

Lietuvos Vyriausybės vadovas paprašė Moldovos paramos dėl Lietuvos pirmininkavimo ESBO 2010 metais.

Ministras pirmininkas G. Kirkilas taip pat dalyvavo Lietuvos ir Moldovos verslo forumo atidarymo iškilmėse.

Lietuvos Krašto apsaugos ministerijoje Vilniuje lapkričio 3 d. buvo akredituotas naujasis Jungtinės Karalystės gynybos atašė pulkininkas leitenantas Lindsay Wilson. Jis pakeis nuo 2003 metų šias pareigas ėjusį pulkininką leitenantą Michael Clement, pranešė KAM.

institucijos. Kai veiksmų programą patvirtins Seimas ir ji bus pateikta Europos Komisijai, Lietuva galės pradėti įgyvendinti Europos Sąjungos lėšomis finansuojamus projektus.

LIETUVA IR PASAULIS

Lietuva naftos negauna dėl politinių priežasčių. Tai iš Maskvos atstovų teigia išgirdęs Rusijoje Fridrich Ebert fondo organizuojamoje konferencijoje dalyvaujantis europarlamentaras Justas Paleckis. “Maskvos konferencijoje nuskambėjo gana įdomi diskusija dėl “Mažeikių naftos”. Kalbėdamas uždaviau lyg ir mįslę Rusijos partneriams, dalyvaujantiems konferencijoje. Sakau, kaip manote, ar per tuos šešis mėnesius, kaip Rusija žadėjo, bus suremontuotas naftotiekis, ar ne. Man patiko Rusijos pramonininkų ir verslininkų konfederacijos viceprezidento Igor Jurgens atsakymas. Jis pasakė, kad po šešių mėnesių naftotiekis nebus suremontuotas, nes tai, aišku, yra politinė avarija. Norint tuos porą kilometrų būtų galima suremontuoti labai greitai. Vilnius turi kalbėtis su Maskva, ir tik tada tas naftotiekis bus suremontuotas ir greitai, ir laiku, ir vėl pradės tekėti nafta”, - Lietuvos radijui teigė J. Paleckis.

Šiuo metu “Mažeikių nafta” perdirba naftą, importuotą per Būtingės terminalą, nes liepos pabaigoje įvykus avarijai magistraliniame naftotiekyje, žaliava vamzdynu nebeteka ir neaišku, kada bus atnaujintas tiekimas Mažeikių kryptimi. Maskva yra pareiškusi nežinanti, kiek laiko užtruks naftotiekio atšakos remontas. Žiniasklaidoje buvo pasirodžiusių pranešimų, kad remontas gali trukti pusę metų ir ilgiau.

Advokatui Vytautui Sviderskiui nepavyko pasiekti, kad jo klientui, Darbo partijos įkūrėjui Viktorui Uspaskich būtų atšauktas suėmimas. Spalio 31 d. Vilniaus apygardos teismas atmetė advokato skundą ir paliko galioti žemesnės instancijos teismo nutartį skirti kardomąjį suėmimą beveik prieš pusmetį į Rusiją pasitraukusiam V.Uspaskich. Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama, o sankcionuotas suėmimas yra būtina įtariamojo ekstradicijos, t.y. išdavimo Lietuvai, sąlyga.

Baltarusijos generalinė prokuratūra patvirtino Bresto prokurorų sprendimą ir paskelbė, kad Lietuvos saugumo pareigūno Vytauto Pociūno žūtis - nelaimingas atsitikimas ir baudžiamoji byla dėl to nebus keliama. Prokuratūra informavo, kad Lietuvos diplomato žūties Breste tyrimas galutinai baigtas, priežasčių kelti baudžiamąją bylą nerasta. Generalinio prokuroro pavaduotojas Gintaras Jasaitis pareiškė, kad baltarusių išvados neturės jokios reikšmės ar įtakos Lietuvos prokurorų atliekamam tyrimui dėl V.Pociūno žūties, kuri planuojama baigti lapkričio pabaigoje. G.Jasaitis užtikrina neketinantis komentuoti baltarusių sprendimo.

Lietuva vis dar neturi ambasadorių keliose šalyse, bet daugiausia paslapčių supa būsimojo pasiuntinio Baltarusijoje pavardę. Užkulisuose minimi trys galimi kandidatai, kuriuos galbūt sutiks įsileisti Aleksandro Lukašenos režimas. Tai dėl Turniškių kotedžų skandalo iš prezidento patarėjo pareigų pasitraukęs Edminas Bagdonas, buvęs užsienio reikalų ministras Povilas Gylys ir dabartinis diplomatinės žinybos valstybės sekretorius Algimantas Rimkūnas, kuris minimas ir tarp kandidatų užimti Lietuvos ambasadoriaus JAV postą.

Užsienio reikalų ministras Petras Vaitiekūnas nepanoro atskleisti, kokį diplomatą nutarta siųsti ambasadoriumi į Baltarusiją, po kelių valandų pasklido žinia: tai - buvęs prezidento patarėjas Edminas Bagdonas. “E.Bagdono kandidatūra man - naujiena. Su manimi dėl jo niekas nesitarė”, - nustebo Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininkas Justinas Karosas.

Prezidentą Valdą Adamką aplankęs užsienio reikalų ministras Petras Vaitiekūnas sakė atvykęs darbo pusryčių, per kuriuos ir sutarta dėl galimos Lietuvos ambasadoriaus Minske kandidatūros. P.Vaitiekūnas tapo bene labiausiai privilegijuotu Vyriausybės nariu, mat tokius pusryčius su ministru prezidentas ketina rengti reguliariai, prieš svarbius vizitus, tarptautinius forumus. Ministro teigimu, tokie pusryčiai reikalingi tam, kad “pagerėtų užsienio politikos planavimas ir tarpusavio supratimas”. Ministras Petras Vaitiekūnas prezidentui papasakojo apie savo būsimus vizitus. Bene svarbiausias jų - lapkričio vidury į Maskvą, kur numatomas P.Vaitiekūno susitikimas su Rusijos užsienio reikalų ministru Sergejumi Lavrovu. Tikimasi, kad šio susitikimo metu bus kalbama apie visas pastarojo laikotarpio dvišalių santykių problemas, tarp jų - apie šnipų skandalus ir naftos tiekimo Lietuvai sutrikimus.

Pusės Lietuvos dydžio viename skurdžiausių Afganistano Goro regione nuo kitų metų Lietuvai patikėta ne tik vadovauti Provincijos atkūrimo grupei (PAG), bet ir ją finansuoti. Kai kurie specialistai skeptiškai vertina šalies valdžios optimizmą ir net prognozuoja gėdingą misijos žlugimą. Tačiau krašto apsaugos ministras tvirtina, kad užteks lėšų, technikos ir patyrusių profesionalų priimti pirmąjį tokį Lietuvos istorijoje iššūkį. Kariai savo ruožtu teigia, kad Goro provincijoje lietuviai yra gerbiami ir morališkai remiami vietinių gyventojų.

LGITIC

LIETUVA GAUS DAUGIAU KAIP 20 MLRD. LITŲ ES PARAMOS

Vilnius, spalio 24 d. (LRT). Seimui pateiktas svarstyti Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo ateinančioms septyneriems metams projektas. Per šiuos metus Lietuva gaus daugiau kaip 20 mlrd. litų ES paramos. Kai Seimas pritarės strategijai, bus galima pradėti oficialias derybas su Europos Komisija, pranešė Lietuvos radijas.

Premjeras Gediminas Kirkilas akcentuoja, kad per ateinančius septynerius metus Lie-

tuva pasieks 23 mlrd. litų Europos paramos. Tai prilygsta vienam papildomam valstybės biudžetui. Anot G. Kirkilo, Vyriausybės tikslas – įgyvendinus paramos strategiją, kiekvienas Lietuvos gyventojas pajustų geresnio gyvenimo skoni. Dešimtadalį Europos Sąjungos lėšų planuojama skirti mokslo tyrimui ir technologinei pažangai, tiek pat – verslo paramai. Strategijos naujovė – kad sprendimus dėl 12 proc. investicijų priims savivaldos

Algis Rukšėnas, baigęs tarnybą International Service Center Clevelande, buvo apdovanotas padėkos ir garbės žymeniu. Šeimos šventėje (iš kairės): Mindaugas Rinkus, Kristina Philips, **Algis Rukšėnas**, kun. Gediminas Kijauskas, SJ, Nijolė Rukšienė, sūnus Mikas, duktė Laura, sūnus Paulius, Bronė Mainelienė ir Taylor Sanders. Šventė įvyko spalio 8 d., kurioje dalyvavo daug šeimos draugų bei artimų bičiulių.

PADĖKIME “ŠVYTURIO” ŠOKĖJAMS

2007 metų liepos mėnesį Lietuvoje įvyks Pasaulio lietuvių dainų ir šokių šventė. Po ilgos, septyniolika metų trukusios pertraukos, į Lietuvą vėl važiuoja Clevelando šokėjai. Jaunimo tautinių šokių grupė “Švyturys”, vadovaujama jaunų ir nepailstančių Aušrinės ir Ričardo Širvinskų, gyvuoja Clevelande ketvirti metai ir jau tikrai turi kuo pasididžiuoti. Šių metų sezoną “Švyturio” šokėjai pradėjo spalio 21 dieną, dalyvaudami vengrų bendruomenės organizuotame minėjime “50th Hungarian 1956 Freedom Fight”. Tai tik pirmas iš daugelio planuojamų švyturiečių pasirodymų besiruošiant dainų ir šokių šventei.

2007 metų šokių dienos tema – “LINAS – myliu tave seniai audimo raštuos”. Linas Lietuvoje buvo viena iš pagrindinių žemės ūkio kultūrų, jis teikė lietuviams aprangą, o su jo apdorojimu surišti darbai teikdavo puikias sąlygas dainuoti, o kartu ir šokti. Visi šventėje atlikti šokiai vienaip ar kitaip suksis apie lino darbų ciklą, tuo būdu sukurdami išsamią lino pasaką. Šios pasakos centre – verpiančios motinos įvaizdis, kuris tapo nenutrūkstamu gyvybingumo ir tradicijų perdavimo iš kartos į kartą simboliu.

Švyturio šokėjų repeticijų sezonas prasidėjo spalio 1 dieną sekmadienį pikniku pas Adą ir Augustiną Stungius. Gražią ir saulėtą rudens popietę į svetingus jų namus susirinko visi šokėjai ir jų tėveliai. **Ada Stungienė** ir **Vilija Klimienė** ne tik suorganizavo šį susirinkimą, bet ir suruošė puikias vaišes. Šios dvi nepailstančios talkininkės yra kaip

tikros mamos ne tik šokėjams, bet ir visiems kas vienaip ar kitaip prisideda prie šios kelionės. Aušrinė Širvinskienė, kuri buvo ką tik grįžusi iš Lietuvoje vykusių šokių vadovų kursų, pasidalino savo mintimis apie meninę programą, tautinių rūbų reikalavimus, laukiančias repeticijas. Ričardas Širvinskas ir Marius Juodišius pristatė finansinę kelionės pusę – lėktuvo, nakvynės, maisto, ir kitas, su kelione susijusias, išlaidas. Ada Stungienė ir Vilija Klimienė apžvelgė visus planuojamus pinigų rinkimo vajeaus renginius.

Tėvų komiteto laukia didelis, daug laiko ir pasiaukojimo reikalaujantis darbas. Lapkričio 18 dieną, 6:30 v.v., “Gintaro” valgykloje įvyks alaus ragavimo vakaras “Rudeninis alutis”. Tai pirmasis pinigų rinkimo vajeaus renginys. Great Lakes Brewing company pristatys keletą rūšių alaus ragavimui, bus karštų užkandžių, šaltų užkandžių, desertų. Bilietai kaina 20 dol., kuriuos prašome užsisakyti iš anksto iki lapkričio 6 dienos. (Bilietai prie durų nebus pardavinėjami). Tą atlikti galite sekmadieniais po pamaldų arba skambindami Saulei Narbutaitienei 440-838-4633 arba Livijai Pollock 440-248-0049. Šio vakaro metu organizatoriai planuoja įdomią loteriją

(door prizes). Taip pat iš anksto bus platinama 50/50 loterija, kad ir tie, kurie negalės dalyvauti alaus ragavimo vakare, galėtų padėti “Švyturio” grupei ir turėti galimybę laimėti piniginę dovaną. Tad dar kartą labai kviečiame visus, visus – tėvelius, senelius, tetas ir dėdes, draugus – prisidėti ir remti mūsų jaunimą šioje ilgoje kelionėje į Lietuvą. “Švyturio” jaunimas – visos Lietuvių Bendruomenės vaikai, visų mūsų ateitis, visų mūsų atsakomybė ir pasididžiavimas. Nepraleiskite progos prisidėti ir smagiai praleisti vakarą šeimos ir draugų tarpe. Lauksime visų lapkričio 18 dieną.

Beata Čiurlionienė

PO ŠIMTO METŲ VILNIUJE –PIRMOJI LIETUVIŠKA OPERA

Vilnius, lapkričio 2 d. (LGĮTIC). Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje bus iškilmingai paminėtas pirmosios profesionalios nacionalinės operos 100-metis.

Lapkričio 6 dieną Miko Petrausko operą “**Birutė**” atliks Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, choras “Aidija”, solistai Asta Krikščiūnaitė, Arūnas Malikėnas, Audrius Rubežius, Giedrius Žalys. Diriguos maestro Robertas Šervenikas.

1906 metais kompozitorius Mikas Petrauskas ir dramatur-

GERA ŽINIA OPEROS MĖGĖJAMS

Lietuvių operos sukaktuvinių, 50 metų veiklą pažymėjusių “Pilėnų” operos pastatymą praėjusį pavasarį buvo balsų, pranašaujančių apie šio reto lietuvių muzikinio kolektyvo galimą baigtį, tai nepasitvirtino. Rugsėjo 15 d. vakare Čikagos lietuvių Jaunimo centre susirinkę kolektyvo nariai pradėjo 51-uosius darbo metus. Šį sezoną nuspręsta statyti lengvesnio žanro kūrinį – Johann Strauss operetę “Vienos kraujas”. Jau dabar numatoma, jog ją pavasarį galėsime pamatyti įprastoje vietoje – Mortono vidurinės mokyklos auditorijoje Cicero, IL. Pasirengimai šiam renginiui jau pradėti.

Daug pasikeitimų vadovybėje

Reikia paminėti nemažus pasikeitimus LO valdyboje bei muzikinėje srityje. Kolektyvo valdybos pirmininko pareigas pradėjo eiti Vytautas Radžius, kuris yra pirmininkavęs ir anksčiau.

Kalbantis su buvusiu pirmininku Vaclovu Momkumi, išgirdome tokį paaiškinimą: “Pareigose išbuvus 11 metų, norisi pailsėti ir padaryti pertrauką. Per tą laikotarpį pavaigau, nors ir toliau liksiu operos eilėse, dainuosiu”.

Dabartinėje valdyboje iš 9 narių net 7 yra vadinamieji “trečiabangiai”, beveik visos moterys. Be pirmininko V. Radžiaus valdyboje yra Virginija Savrimienė, Birutė Mickevičienė, Elena Ablingytė, Gražina Burneikienė, Egidijus Kancleris, Nelia Paulauskaitė, Daiva Sabaliūnienė ir Rima Urbonavičienė.

Vyrų vis dar trūksta

Kaip ir iki šiol, pagrindiniai solistai profesionalai taip pat atvažiuos iš Lietuvos operos.

Kaip žinome, jau senokai LO chorui trūksta vyrų dainininkų. Todėl vis dar laukiama naujų vyrų balsų ir norintieji įsijungti į chorą gali ateiti į repeticijas, vykstančias Jaunimo centro antrame aukšte.

Artimos ateities renginiai

Nors šio sezono premjerinis spektaklis dar toli, artėja kiti LO renginiai, skirti lėšų telkimui. Vienas tokių – tradicinis Operos balius, įvyksiantis lapkričio 18 d. Jaunimo centro didžiojoje salėje. Meninę programą jame atliks sol. Nida Grigalavičiūtė ir Operos choras.

Be to, kaip ir anksčiau, toje pačioje salėje įvyks ir Naujųjų metų sutikimo renginys, kuriam jau dabar pradedama ruoštis.

Operos vadovybė kviečia visus buvusius bei esamus kolektyvo narius bei bičiulius atvykti į šiuos renginius. Tie, kurie negalės to padaryti, prašomi atsiųsti savo aukas LO valdybai: 7117 So. Mozart St., Chicago IL 60629, tel. 773-737-0235. Kiekvienas doleris yra brangus. Svarbu pažymėti, kad aukas galima nurašyti nuo pajamų mokesčių.

Nereikia aiškinti, koks svarbus yra reikalas išlaikyti šį prieš daugiau negu pusšimtį metų įsteigtą kolektyvą, kuris yra visų lietuvių pasididžiavimas, nes kitos tautinės grupės nieko panašaus neturi. Todėl visų mūsų tautiečių dėmesys turi būti nukreiptas į Lietuvių Operą ir jos egzistencijos užtikrinimą.

Edvardas Šulaitis

ALDONOS STEMPUŽIENĖS

kompaktines plokšteles-CD’S galite užsakyti paštu: 4249 Lambert Rd. Cleveland, OH 44121

Vienos CD kaina su persiuntimu - 20.00 dol.
Dviejų CD “ARIAS” ir “PASAKŲ SAKALAS” 30.00 dol.
Čekius rašyti: - Aldona Stempužis
Nusiųsime, kur nurodysit.
Knygynai, platintojai dėl sąlygų kreipkitės į
A. Stempužienę tevgarsai@aol.com
Bendra informacija: www.aldonadiva.com

gas Gabrielius Landsbergis-Žemkalnis visuomenei pristatė naują kūrinį - operą melodramą “Birutė”, kuri tapo pirmąja lietuvių nacionaline opera. Tai buvo vienas iš svarbių kultūros įvykių, nulemtų nacionalinio atgimimo ir intelektualinės lietuvių raiškos 1904 metais atgavus lietuviško spaudos ir viešo žodžio teisę politikos, menų, švietimo srityse.

Kaip rašo muzikologas Jonas Bruveris, tuomet opera “Birutė” buvo pastatyta “Vilniaus kanklių” draugijos ir muzikos mėgėjų pastangomis ir dar nebuvo aukšto meninio lygio scenos veikalas, tačiau jos svarbą lėmė istorinis lietuviškas turinys, lietuvių liaudies dainų melodijomis pagrįsta M. Petrausko muzika. Pirmąją “Birutės” atlikimą tuometinėje miesto salėje dabartinės Filharmonijos pastate dirigavo pats kompozitorius M. Petrauskas. Operą režisa-

vęs G. Landsbergis-Žemkalnis pats atliko Seno vaidilos vaidmenį, spektaklyje vaidino ir trys jo vaikai. Birutę dainavo Vilniaus lietuvių knygyno vedėja Marija Piaseckaitė-Šlaepelienė, tarp atlikėjų buvo ir dailininkas Antanas Žmuidzinavičius, būsimoji operos žvaigždė Kipras Petrauskas, kiti žinomi to meto žmonės.

Jubiliejinį “Birutės” pastatymą režisavo **Birutė Marcinkevičiūtė**, apipavidalino dailininkas Arūnas Šimonis, choreografiją sukūrė Birutė Banevičiūtė. Sukaktuviniui atlikimui teko iš kelių šaltinių surinkti originalų dokumentą - kūrinio partitūrą.

Lietuvoje siekama atkreipti leidėjų ir skaitytojų dėmesį į literatūros vertimų kokybę ir vertėjo darbo prestižą Lietuvos literatūros vertėjų sąjunga nusprendė įsteigti anti-premiją vertėjui ir leidyklai.

A.A. ELENA KUPREVIČIŪTĖ-
BERGEN
(1927-2006)

Rugsėjo 1 dieną amžinon kelionėn iškeliavo smuikininkė Elena Kuprevičiūtė-Bergienė, gyvenusi Cape Code, West Hyannis Port, eidama 79-uosius metus.

Elena Kuprevičiūtė buvo ištėkėjusi už medicinos dr. Valiaus Bergo, su kuriuo santarvėje išgyveno 51 metus. Jų šeimoje užaugo du vaikai – sūnus Mykolas ir duktė Edina, o dabar nuliūdime palieka vyras, abu vaikai ir šešetą vaikų.

Bostono apylinkės lietuviams bei muzikos mėgėjams Elena Kuprevičiūtė-Bergienė buvo žinoma kaip įžymi, talentinga smuikininkė virtuozė, kuri keletą kartų atliko solinę programą nuo 1960 metų Baltų rengiamų koncertų serijoje bei įvairiuose proginiuose renginiuose. Jos koncertas 1989-1990 m. Baltų sezoną buvo visiems bostoniškiams labai įsimintinas ir išsamiai aprašytas St. Santvaro straipsnyje.

Elena gimė ir augo Kaune, mokėsi Kauno Aušros gimnazijoje ir kartu lankė Kauno valstybinę konservatoriją, kur smuiko meistriškumo mokėsi iš mokytojų B. Metz, I. Vasyliūno, K. Matiuko. Karo metu su šeima pasitraukė į Vakarus ir pradėdant nuo 1945 m. tęsė

smuiko studijas Prahoje, Miunchene ir vėliau Buenos Aires pas garsius to meto mokytojus. Pažymėtina, kad atlikėjos koncertinė karjera prasidėjo jai būnant 19 metų amžiaus Vokietijoje, siaučiant karui, vadovaujant kompozitoriui ir smuiko virtuozui R. Hindemith. Jau 1946 m. vokiečių spaudoje buvo labai palankių muzikinės kritikos įvertinimų. Po emigravimo į Argentina 1949 m. iškart iškilo į pirmąsias smuikininkes. Eilę metų praleido koncertinėse kelionėse po Pietų Ameriką, Jungtinės Amerikos Valstijas ir Kanadą. Elenos Kuprevičiūtės meistriškumas nuolatos augo ir jos atlikimu galėjo taip pat žavėtis Europos klausytojai Paryžiuje, Amsterdame, Zueriche bei Romoje (Vatikane). Šveicarų Zuericho dienraštis *Neue Zuericher Zeitung* po jos koncerto rašė: “Ji turi puikią techniką ir spalvingą toną. Jos grojimas yra kupinas temperamento ir puikaus muzikavimo.” Kanados *Montreal Star* E. Kuprevičiūtės koncertą taip įvertino: “Tai buvo vienas įspūdingiausių moters smuiko rečitalių, kurį išgirdome po velionės Ginette Neveu”. Didelis tarptautinis pasisekimas išgarsino Elenos Kuprevičiūtės vardą ir pasiekė visas

lietuvių kolonijas bei to meto okupuotą Lietuvą.

1954 m. Chicagos Civic Center įvyko jaunosios smuikininkės solinis debiutas su plačiai žinomu Chicago simfonijos orkestru, sulaukęs svaraus pripažinimo aukščiausiuose muzikiniuose sluoksniuose. *Chicago Sun Times* taip aptarė debutantės pasirodymą: “Programa buvo nepaprastai gerai (excellently) atlikta. Elena Kuprevičiūtė atskleidė įspūdingą talentą”.

1955 m. Elena ištėkėjo už dr. V. Bergo ir persikėlė gyventi į JAV, Columbus, Ohio. Ji nuolatos koncertavo JAV ir Kanadoje, ne kartą atliko programą kartu su jos broliu pianistu Andriumi Kuprevičium. Taip pat pradėjo mokinti smuiko klasę ir vadovavo Moterų simfoniniam orkestui (Women’s Symphony Orchestra of Columbus, Ohio). Ji buvo energinga pradininkė ir koncertmeisterė pagarsėjęsio kamerinio orkestro – Pro Musica Chamber Orchestra (Columbus, Ohio).

Visą koncertinės atlikėjos patirtį ir meistrystę Elena Kuprevičiūtė-Bergienė nuoširdžiai dalinosi su jaunesniąja karta, pravedė daug muzikinio lavinimo klasių, ruošdama smuikuoti šimtus mokinių. Daugelis tų studentų šiandien tapo įžymiais muzikais ir pasiekė profesionalaus pripažinimo, kurie su pagarba ir dėkingumu prisimena savo muzikos mo-

Smuikininkė Elena Kuprevičiūtė

kytoją. Ji pasišventusiai tęsė mokytojavimą bei koncertavimą ir sulaukusi pensijinio amžiaus, kuomet su vyru persikėlė gyventi į Cape Codą. Jos programose visada buvo skiriama ypatingo dėmesio lietuvių kompozitoriaus – J. Gruodžio, B. Budriūno, J. Gaidelio kūriniais.

Elenos Kuprevičiūtės-Ber-

gienės talentas puošė nesuskaitomą Bostono ir Cape Codo lietuvių kultūrinių renginių ir koncertų pynę. Esame laimingi, kad ji buvo tarp mūsų ir dalijo save, stebino virtuozine smuiko technika bei grakštumu, perteikdama nepaprastą jautrumą ir gilų muzikos kūrinių supratimą.

Liuda Žiaugrienė

“LIETUVIŲ TAUTOS – LIETUVIŲ
KALBOS LIKIMAS”

Dr. Algimantas Liekis

XIII.

O tokių, slaptų lietuviškų mokyklų Kauno gubernijoje 1872 – 1906 m. susektos 349, Vilniaus gubernijoje – 332. Kai kuriais duomenis, vienu metu Lietuvoje veikdavo apie 250 slaptųjų mokyklų. Vien 1898 m. už slaptųjų mokyklų laikymą ar lietuviškai mokymą Kauno gubernijoje teisti 462 lietuviai.

Daug kur slaptose mokyklose vaikai ne tik išmokdavo skaityti maldaknyges, aritmetikos, bet jiems būdavo įžiebiamą ir meilę Lietuvai, viltis apie jos valstybingumo atkūrimą.

Rusų valdžia ir popai, norėdami švietimą perimti į savo rankas, katalikų bažnyčių pavyzdžiu, nuo 1875 m. prie cerkvių pradėjo irgi steigti mokyklas. 1904 m. Kauno gubernijoje buvo 48, o Vilniaus – apie 158. Be jų, tuo metu dar Vilniaus ir Kauno gubernijose prie cerkvių veikė apie 322 vadinamosios rašto mokyklos

suaugusiems. Iš viso "lietuviškų gubernijų" cerkvinėse mokyklose buvo apie 3289 mokiniai, iš kurių stačiatikių – apie pusę, sentikių – 761, katalikų – 642, liuteronų – 177, žydų – 186 ir kitų. Beje, į cerkvines mokyklas nestačiatikiai buvo priimami su sąlyga, kad jie lankys cerkvėje pamaldas, melsis rusiškai ir pan. Cerkvinių mokyklų tikslas buvo ne tiek išmokyti, bet kiek išplėsti stačiatikybę, surusinti "vietinius". Tad ir cerkvinės mokyklos steigtos ir ten, kur rusų būta nedaug. Vilniaus, Kauno gubernijų lietuviai į cerkvines mokyklas žiūrėjo priešiška. Jos didesnį autoritetą turėjo tik Minsko, Vitebsko gubernijose, kuriose gyventa daugiausiai slavų tautybės žmonių.

Buvo rusifikuojamas ir visaip varžomas ir aukštesnysis mokslas Rusijos okupuotoje Lietuvoje. Dar 1795 m. carienė Jekaterina II

nurodė pirmajam Vilniaus generalgubernatoriui N. Repinui, jog krašto moksleivija ir studentija yra sugedusi, visiškai lenkų įtakoje ir priešinga Rusijai. Tad ir būtina negailėti jėgų, kad išrovus visą blogį iš jos ir įvedus griežtą kontrolę visai jos veiklai, o taip pat spaudai.

XIX a. pradžioje Rusijos okupuotosios "lietuviškosios gubernijos" pagal valstybinių gimnazijų, mokyklų ir besimokančių jose skaičių gerokai pralenkė Peterburgo ir Maskvos gubernijas: pastarosiose 1808 m. 13 gimnazijų buvo 741 gimnazistų ir 49 apskričių mokyklose – 3422 moksleiviai, tai Vilniaus apygardoje 6 gimnazijose buvo 1305 gimnazistai, o mokyklose – 7422 moksleiviai, t. y. daugiau kaip dvigubai daugiau, nors "lietuviškose gubernijose" gyveno gerokai mažiau žmonių, negu Peterburgo ir Maskvos. Bet, žinoma, negalima sakyti, kad palyginus toks didelis besimokančiųjų skaičius rodė ir aukštą lietuvių išprusimą. Pirmiausia, kaip rašyta, beveik visose tose įstaigose mokyta tik lenkiškai ir pačios jos buvo polonizavimo židiniais. Nepasisėkė rasti

duomenų, kiek iš viso mokėsi lietuvių; tuo laiku dažniausiai lietuviai valstiečiai ir baudžiaininkai laikyti lenkais, tik kitaip kalbančiais.

Po 1831 m. sukilimo nuslopavimo, rusų valdžia pradėjo kryptingą krašto rusifikaciją, ėmė drausti ir lenkų kalbą švietimo įstaigose, vietoje jos brukdama rusų kalbą ir stačiatikybę, sudarydama galimybę tik rusams mokytis. Taip, pavyzdžiui, po 1863 m. sukilimo Kauno, Šiaulių, Panevėžio, Kėdainių gimnazijose moksleivių buvo likę perpus mažiau, bet už tai stačiatikių skaičius jose paaugęs dvigubai (iki 45%).

Iki sukilimo tik apie trečdalis aukštesniųjų mokyklų mokytojų buvo rusai (65% lenkai), tai po sukilimo jau masiškai "vietiniai" mokytojai buvo pakeičiami rusais; rusais buvo pakeičiami ir beveik visų valdiškų įstaigų tarnautojai, o lietuvių, lenkus specialistus imta perkelti į kitas Rusijos vietas. Didelė dalis Vilniaus, Kauno gubernijų rusų, stačiatikių moksleivių būdavo atleidžiami ir nuo mokesčio už mokslą, bet ne lietuviai, katalikai. 1869 m. Vilniaus mokslo apygardoje veikė 16 aukštesniųjų mokyklų

(gimnazijų), 9 klasikinės gimnazijos, 4 realinės mokyklos ir 3 klasikinės progimnazijos, bet po 30 m., 1899 m. toje pat apygardoje gimnazijų bebuvo 10, progimnazijų – 3 ir 3 realinės mokyklos. Kauno gubernijoje tuo metu veikė Kauno berniukų ir mergaičių, Šiauliuose berniukų giminazijos ir Panevėžyje realinė mokykla, kuriose iš viso mokėsi apie 1108 moksleiviai (446 katalikai, 375 pravoslavai, 208 žydai ir 79 kitų religijų), bet tarp jų lietuvių – tik apie 200. Panaši padėtis buvo ir Vilniaus gubernijoje. Bet bemaž antra tiek lietuvių mokėsi Mintaujos (Jelgavos), Daugpilio, Rygos, Maskvos, Petrapilio ir kitų miestų gimnazijose ir mokyklose. Tuometinio Kuršo, Rusijos gubernijų mokyklose mažiau tebuvo daroma kliūčių lietuviams mokytis, negu "lietuviškose gubernijose".

Iki 1905 m. mokytis Vilniaus mokytojų institute, kaip ir Panevėžio mokytojų seminarijoje, lietuviai katalikai iš viso nebuvo priimami. Tik rusai tegalėjo stoti ir į Vilniuje įsteigtą karo mokyklą. Apribojo lietuvių skaičius (iki 20%) ir Dotnuvos žemės ūkio mokykloje. **(Bus daugiau)**

RENGINIŲ KALENDORIUS

LAPKRIČIO 9 d. nuo 6:00 v.v. iki 9:00 v.v. “Wing Night” – Clevelando “Taupos” kooperatyvo naujų narių vajus, vyks Amerikos lietuvių piliečių klubo bei “Gintaro” patalpose. Kviečia visus atvykti į 7-ąją metinę viščiuko vakaronę.
LAPKRIČIO 12 d. nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. – Šv. Jurgio parapijos rudens šventė.

Labai laukiam

NAUJŲ *DIRVOS* SKAITYTOJŲ

Visi išeivijos lietuviškieji laikraščiai susirūpinę, kad metai iš metų prenumeratorių skaičius mažėja. Vyresnieji pamažu išmiršta, akių ir kitų sunkių ligų kankinami nebegali skaityti, o jaunieji, kad ir labai raginami, nuo lietuviško laikraščio tolsta.

Sunkiau ir sunkiau su naujų, pajėgių bendradarbių telkimu. Sunkiau ir su redaktorinio darbo mokačių suradimu.

Lietuviškieji laikraščiai vien iš prenumeratos mokesčių išsiversti negali. Skelbimų, kurie išlaiko šio krašto angliškuosius laikraščius, tautybių leidiniai mažiau begauna. *Dirvai* tik nuolatinių skaitytojų siunčiamos aukos padeda galą su galu sudurti ir laukti kas bus kitais metais.

Vilties Draugijos valdyba – *Dirvos* leidėjai visas tas bėdas apsvarsčiusi nutarė, nuo dabar iki 2006 m. gruodžio 26 d. praveisti naujų skaitytojų telkimo vajų.

Nauji skaitytojai, kurie patys užsisakys ar artimieji jiems užsakys, už *Dirvą* metams (JAV ir Kanadoj) moka tik 40.00 dol.

Mieli, ilgamečiai *Dirvos* skaitytojai, rėmėjai ir lietuviškos spaudos mylėtojai, talkinkite mums. Užprenumeruokite *Dirvą* savo artimiesiems ne tik čia, Amerikoje, bet ir Lietuvoje ar kur kitur gyvenantiems oro paštu 115.00 dol.

Jei žinote asmenų, Jūsų kaimynystėje ar ir toliau gyvenančių (JAV ar Kanadoje), kurie *Dirvos* neskaito, atsiųskite jų adresus. Mes jiems pabandysime *Dirvą* kurį laiką siųsti nemokamai, kad jie pilnai su laikraščiu susipažintų ir jį pamėgtų.

Taip, bendromis jėgomis, per ilgesnį laiką, gal sutelksime kelis šimtus naujų *Dirvos* skaitytojų ir tuo žymiai palengvinsime *Dirvos* tolimesnį leidimą. Padėkite mums tą *Dirvos* stiprinimą atlikti be dejavimų ir verkimo, o su geros pagalbos draugiška talka.

Čia, šio pranešimo pabaigoje, spausdiname atkarpą, kurią lengva iškirpti, užpildyti ir mums atsiųsti.

Dirvos leidėjai

<u>Pavardė ir vardas</u>
<u>Nr. ir gatvė</u>
<u>Miestas</u> <u>Valstybė</u> <u>Zip</u>
<u>Tel. numeris</u>
Jei siūlote <i>Dirvą</i> siųsti susipažinimui, įrašykite siūlo- mojo adresą:
<u>Pavardė ir vardas</u>
<u>Nr. ir gatvė</u>
<u>Miestas</u> <u>Valstybė</u> <u>Zip</u>

**LIETUVIŲ RADIOJO PROGRAMA girdima pirmadieniais
9:00-9:30 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.**

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrė Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

ALGIMANTO KEZIO PARODOS VILNIUJE ATGARSIAI

Čikagiečio Algimanto Kezio darbų paroda Vilniuje, kuri buvo išstatyta Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos galerijoje, uždaryta spalio mėnesio paskutinę dieną, vilniečių tarpe sukėlė didžiulį susidomėjimą. Jį dar labiau paryškino ir naujas, 368 puslapių fotografijų albumas – “Lithuania / Kezys”, kuriame buvo išspausdintos rinktinės Lietuvą liečiančios šio autoriaus nuotraukos, pradedant 1983 metais pirmojo jo vizito tėvynėje darytomis.

Čia dalinamės mintimis, atsiųstomis parodos kuratorės Sandros Kuliešienės.

Apie šių metų parodos gimimą

“Lygiai prieš metus Nacionalinėje bibliotekoje susitikime su Algimantu Keziu ir jo parodos bei tritomio leidinio “Chicago / Kezys” pristatyme kalbėjomės apie grafiškas ažūrines Čikagos architektūros ir meno objektų nuotraukas, taip pat ir apie augančius Vilniaus bokštus iš stiklo ir metalo bei visas iš to kylančias “blogybes”...

Teko pastebėti: jeigu tą Vilnių nufotografuos Kezys, tai visiems patiks ir jis taps gražus. Taip ir atsitiko: šių metų parodoje “Lithuania / Kezys” fotografijos su 2005-ųjų Vilniaus vaizdais žavingos, architektūros paminklų bei naujų statinių rakursai labai netikėti, negatyvo efektas teikia paslaptį – sunku iš pirmo žvilgsnio atpažinti vaizduojamąjį pastatą... A. Kezys nerodo įprasto saldžiai gražaus vaizdelio. Jo darbams būdingas žaismas, fonų įvairovė, savotiškas tikroviškumo užmaskavimas – visa tai pasiekama manipuliacijų kompiuteriu, menininko kūrybinių polėkių dėka. Nespalvotoje fotografijoje dažnai atsiranda spalva – autorius jas spalvina – kartais gal kiek per ryškiai, netikėtai bažnyčios sužiba neonu...

Tai ypač pasakytina apie fotografijas iš spalio 4 dienos renginyje naujojo 368 psl. fotografijų albumo “Lithuania / Kezys” (jame 1983 – 2005 metais fotografuota Lietuva – paantraščiavę žodžiai: “buvusio išeivio įspūdžiai po daugelio metų aplankius gimtąją že-

Bendrovė “Lietuvos paštas” lapkričio 4 dieną, į apyvartą išleido pašto ženklą “Pirmajai lietuviškai operai “Birutė” - 100 metų”. Kartu buvo išleidžiamas ir neženklintas pirmos dienos vokas bei suvenyrinis lapas. Pašto ženklo autorė - dailininkė Irma Balakauskaitė.

mė”), kurio pirmasis ir kol kas vienintelis pasiekęs Lietuvą egzempliorius (iš būsimo tik 26 egz. tiražo!) buvo padovanotas Nacionalinei bibliotekai.

Už šią ir visų parodoje eksponuojamų fotografijų dovaną bibliotekos žmonių vardu Algimantui Keziui nuoširdžiai padėkojo direktoriaus pavaduotojas Algirdas Plioplys. Leidinio sutiktuvėse ir parodos pristatyme kalbėjo parodos “užsakytoja” ir kuratorė – šių eilučių autorė, primindama jos surengimo istoriją, foto ir kino kritikas Skirmantas Valiulis, pažymėjęs A. Kezio begalinį darbštumą, produktyvumą ir darbų originalumą (“Lietuvoje iki šiol dar niekas taip nedirba...”), pasisakė leidinio “Lithuania / Kezys” įžanginio žodžio autorius rašytojas Kazys Almenas, ir žinoma, pats Algimantas Kezys.”

Sudomino ir nufilmuota medžiaga

Savo atsiųstoje medžiagoje S. Kuliešienė palietė ir kitą čikagiečio veiklos sritį – filmavimą, su kuriuo galėjo vilniečiai susipažinti leidinio sutiktuvėse ir parodos pristatyme spalio 4 d.

Štai ką ji sako apie A. Kezio parodytą filminę kūrybą:

Pirmasis “Statyba” – 16 mm juostos filmukas apie lietuvių jaunimo centro Čikagoje statybą 1960 m. Filmuką autorius pristatė kaip dokumentinį, o pamatėme muzikinę (skamba kompozitoriaus Lapinsko muzikos ir statybinės technikos triukšmo garsai) komediją (juosta sukasi ne tik pirmyn, bet ir atgal...) su vaidybos elementais.

Kitas parodytas DVD formato filmas, pasak autoriaus, - tik pirminis bandymas sumontuoti į vientisą pasakojimą daugybę per ketvirtį amžiaus prifilmuotų kino juostų apie išeivijos lietuvių iškiliuosius menininkus. Matėme autoriaus komentuojamus fragmentus iš dokumentinių filmų apie Sofiją Čiurlionytę-Karužienę, Viktorą Petravičių, Simą Sužiedėlį, Joną Aistį, Vladą Jakubėną. Turimas A. Kezio dokumentikos fondas, be abejonės, - neįkainojamas kultūros žmonių gyvenimo ir kūrybos įamžinimas. Bet, pasirodo, problema yra vaizdą iš kino juostos perkelti į DVD formatą – kyla ne tik finansinių, bet ir techninių sunkumų. Būtų gražu, kad šie geri autoriaus norai taptų ir mūsų valstybės interesais turėti tokį palikimą. Beje, apie 1985-uosius prisidėjus videofilmų erai Algimantas Kezys atsisakė savo pomėgio filmuoti: “Nenorėjau vėl mokytis...”

DIRVAI AUKOJO

Amerikos Liet. Taut. Sąjungos Centro Valdyba.....	500
A.Simonaitis, Rockford, IL	104
A.Sutkuvienė, Beverly Sh., IN ..	100
O.Budėjus, Palos Hts., IL	45
A.Jankauskienė, Milton, MA	30
Prel.I.Urbonas, Lemont, IL	30
B.Aras, Thousand Oaks, CA	25
K.Ripskis, Phoenix, AZ	25
V.Stankus, Euclid, OH	25
J.S.Gricius, Agoura Hills, CA	20
P.Banionis, Redondo Bch., CA ...	15
S.Cibas, Milton, MA	10
G.Gaižutis, Western Sprgs., IL	10
A.Vytuvis, Woodhaven, NY	10
A.Pažiura, Oak Park, CA	6
J.Dunduras, Clev., OH	5
J.Kartanas, Omaha, NE	5
M.Gatautis, Clev. Hts., OH	4

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

“Nepaprastai džiaugiamės ir dėkojame Algimantui ir už dovanotus filmus”, - taip savo pastabas baigia Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos renginių grupės vadovė S. Kuliešienė, kuri daugiausiai prisidėjo prie A. Kezio parodos Vilniuje surengimo ir pasisekimo.

Priedas prie naujos A. Kezio knygos

Iš savo viešnagės sugrįžęs fotomenininkas nusprendė dar pridėti vieną spaudos lanką (16 puslapių) prie savo jau Lietuvoje pristatytos knygos “Lithuania / Kezys”. Tai nuotraukos, kurias A. Keziui pavyko padaryti šių metų spalio mėnesio pradžioje tėvynėje.

Tokiu būdu Lietuvoje paliktasis egzempliorius turės 368 puslapius, o kiti 25-384 pusl.

“Lithuania / Kezys” knygos tiražas bus 25 egz., neskaitant tos kopijos, kuri iškeliavo į Lietuvą. Kodėl toks mažas? Autorius sako, kad neapsimoka daugiau spausdinti, nes vieno egzemplioriaus savikaina – 250 dolerių ir tokią kainą niekas nenori mokėti. Išspausdintus egzempliorius A. Kezys pasiryžęs nemokamai išdalinti – dauguma iš jų turėtų iškelti į Lietuvos bibliotekas.

Šią bibliografinę retenybę spausdina A. Kezio geras prietelis, irgi fotomenininkas Eugenijus Krukovskis, kuris specializuojasi tokio pobūdžio knygų leidyba.

Edvardas Šulaitis

SPORTO ŽINIOS

LIETUVOS
IMTYNININKAI
PASAULIO KARIŠKIŲ
ČEMPIONATE

Azerbaidžano sostinėje vykusiame pasaulio kariškių imtynių čempionate puikiai kovojo Lietuvos graikų-romėnų imtynių atletai, iškovoję tris medalius.

Po nesėkmės pasaulio pirmenybėse gerą sportinę firmą demonstravo Mindaugas Ežerskis, iškovojęs sidabro medalį. Svorio kategorijoje iki 96 kilogramų mūsų šalies olimpietis nugalėjo Aydiną Sacharovą iš Azerbaidžano, estą Richardą Karlsoną ir kaimyną iš Baltarusijos Šatą Narmaniją bei pateko į finalą, kur nusileido tik Rusijos atletui Davydui Kaladzei.

Iškovotų trofėjų kolekciją papildė pasaulio jaunimo čempionato prizininkas Aleksandras Kazakevičius. Trenerių Remigijaus Gusto ir Ruslano Vartanovo auklėtinis planetos kariškių čempionate sidabro medalį iškovojo svorio kategorijoje iki 74 kilogramų.

A.Kazakevičius laimėjo kovas prieš Ram Pyarey Yadavą iš Indijos, šeimininką Elviną Mirsalijevą ir Nikolą Daraganą iš Ukrainos, tačiau lemiamoje kovoje pralaimėjo rusui Jevgenijui Popovui.

Čempionato bronzos medaliu pasipuošė Aleksejus Džakonovas. Svorio kategorijoje iki 66 kilogramų kovojęs atletas nugalėjo Dpp Ranasinghe iš Šri Lankos ir kiną Minqą Lianqą. Pusfinalyje A. Džakonovas pralaimėjo indui Bhamsa Patilui, o kovoje dėl trečios vietos aiškia persvara įveikė vokietį Heinzą Marnettę.

Kiti sportininkai pralaimėjo pirmąsias imtis: Laimutį Adomaitį (84 kg) įveikė pasaulio čempionas Alimas Selimovas iš Baltarusijos, Andrius Putna (60 kg) pralaimėjo Sirijos atletui Mustafai al Nakadli, o Valdą Šidlauską, kovojusį sau neįprastame svoryje - iki 120 kilogramų, palaužė net aštuoniolika kilogramų sunkesnio egiptiečio El Disonku Shabano atakos.

Pasaulio kariškių imtynių čempionate dalyvavo 99 sportininkai iš dvidešimties valstybių.

Delfi.lt

Kaunietė Aurimė Rinkevičiūtė pirmą kartą žaidė krepšinį San Paulo, Brazilijoje, dalyvaudama Lietuvos moterų rinktinėje. Nors ji tik 16-metė, bet Europos čempionate iškovojo bronzos medalį ir pateko į naudingiausių pirmenybių žaidėjų rinktinę.

"ŽALGIRIO" VETERANAI
PASIRYŽO PIKETUOTI

Krepšininkai ragina gelbėti politinių rietenų pelkėje gramzdinamą Kauno krepšinio areną, rašo *Lietuvos rytas*.

Vienas garsiausių Lietuvos krepšininkų Modestas Paulauskas pasiryžęs į rankas vietoj oranžinio kamuolio paimti plakatą ir iš Šakių, kur šiuo metu dirba, atvykti piketuoti prie Kauno savivaldybės. "Piketas nėra itin konstruktyvi priemonė problemoms spręsti. Tikrai nesu triukšmingų akcijų propaguotojas. Tačiau reikia surasti kokią nors poveikio būdą, kad Kauno valdžia pagaliau nustotų rietis ir bendromis jėgomis pradėtų įgyvendinti krepšiniui svarbų projektą – Kauno arenos statybą", – sakė M.Paulauskas.

Panašioms mintims pritaria ir piketuoti pasirengę įvairių kartų buvę Kauno "Žalgirio" krepšinio žaidėjai – Henrikas Giedraitis, Gediminas Budnikas ir kt. Buvusiems "Žalgirio" žaidėjams nerimą kelia tai, kad artėjant ilgai lauktam koncesijos dėl sporto rūmų statybos pasirašymo momentui Kauno savivaldybėje staiga kilo politinės rietenos.

omni.lt

NAUJIENA
Gardūs įvairių dydžių
šakočiai
jau kepami Clevelande.
Užsisakyti artėjančiom
šventėm, įvairiom
progom,
216 374-1977
216 773-0912

CNC MACHINISTS
A LAKE COUNTY COMPANY
IN NEED OF EXPERIENCED
CNC MILLING SET-UP &
OPERATORS. CALL TOM
AT 440-951-9972

P.S. TIRE Inc.
Complete Front End Service
481-5397
New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire Hall
OPEN
Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm 866 E. 260 th St.
Sat.: 8 am to 4 pm Cleveland, Oh. 44118
Paul Stefanac

Jeigu planuojate pirkti arba parduoti namą,
prieš priimdami galutinį sprendimą apsilankykite
šiose interneto svetainėse, arba paskambinkit
LINUI MULIOLIUI - 216-387-3204
linas@fixlerrealty.com
www.ClevelandHousingMarket.com
www.LyndhurstOhioHomes.com
www.Euclid-Homes.com
www.Richmond-Heights-Homes.com
www.MayfieldHomes.net
www.Pepper-Pike-Homes.com
www.SouthEuclidHomes.com
www.Beachwood-Ohio-Homes.com
www.FixlerRealty.com
Fixler Realty Group, Inc.
Linas Muliolis - Mob. Tel. - 216-387-3204

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga
William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt
Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770
Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsina,ma,
teikianti jaukią atmosferą rūdėsio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION
SAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ
Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119
DARBO VALANDOS :
Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.
KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)

Patria Imports
We Sell Koldunai
Gourmet Deli Meats & Breads
Imported Condiments & Foods
Wines, Beer & Waters
Candies, Gifts and More!
794 East 185th St. • 216-531-6720